TÜRKİYE İŞ KURUMU

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI
ERZURUM İLİ
2023 YILI SONUÇ RAPORU

2023 YILI

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

ERZURUM ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

ERZURUM İLİ 2023 YILI SONUÇ RAPORU

Hazırlayan:

Emre PÜTÜR

Salih KARA

Bu Rapor, 6 Şubat 2023 tarihli depremlerde hayatını kaybeden çalışma arkadaşlarımıza adanmıştır.

Abdurrahman DURMUŞ-Adıyaman

M. Fatih BAYIN-Adıyaman

Pınar TÜMSAVAŞ-Adıyaman

Zeynep ERDEM-Adıyaman

Hüsnü ÇELİK- Hatay

Kübra SARIHAN-Hatay

Süleyman HATUNOĞLU-Hatay

Ali YÜCE- Kahramanmaraş

Mehmet CEREN-Kahramanmaraş

Şerif KOYUNCU-Kahramanmaraş

Zeliha BOZOK-Kahramanmaraş

SUNUŞ

İnsanlık tarihi boyunca işgücü piyasaları, toplumların ekonomik yapılarında önemli bir rol oynamıştır. Günümüzde de bu durum önemini koruyarak sürekli bir değişim ve dönüşüm içerisinde bulunmaktadır. Bu dönüşüm sürecinde işgücü piyasasının sahip olduğu özellikler, eğilimler ve sorunlar büyük önem arz etmektedir.

İşgücü piyasası araştırması; işgücü piyasasının işleyişi, istihdam durumu, işsizlik oranları, ücretler ve sektörel istihdam gibi konuları kapsayan önemli bir alandır. Bu araştırmalar, bir ekonominin sağlığı ve istikrarı hakkında önemli bilgiler sağlar ve politika yapıcılarına rehberlik eder.

İşgücü piyasası araştırmalarında işgücü piyasasındaki eğilimlerin analizi, işsizlik ve istihdam oranlarının incelenmesi, gelir ve ücret dağılımının analizi gibi konuların yanı sıra sektörel istihdam yapıları, işgücü talebi ve arzı gibi konular da bu araştırmaların odak noktaları arasındadır. İşgücü piyasası araştırmaları; iş dünyası, hükümetler ve diğer paydaşlar için önemli bir bilgi kaynağı oluşturur Bu araştırmalar, ekonomik politikaların belirlenmesinde önemli bir rol oynar.

İşgücü piyasası araştırmalarının sonuçları genellikle istihdam politikalarının geliştirilmesinde ve ekonomik kalkınma stratejilerinin oluşturulmasında önemli bir role sahiptir. Bu araştırmalar, işgücü piyasasındaki değişimleri anlamak ve gelecekteki eğilimleri tahmin etmek için önemli bir araçtır.

Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından ulusal ve yerel düzeyde uygulanacak işsizlik ve istihdam politikalarının, etkin ve ihtiyaca uygun olmasını sağlamak amacıyla, işverenlerle her yıl düzenli olarak işgücü araştırmaları yapılmaktadır.

Bu araştırmadan çıkan veriler ışığında işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu nitelik ve becerileri kazandırmak amacıyla İŞKUR, kaydı olan işsizleri işgücü uyum programlarına tabi tutmakta ve böylece işverenin nitelikli işgücü talebini karşılamaktadır. Uygulanan program vasıtasıyla işsizlerimize yeni iş kapıları açılmakta ve meslek kazandırılmaktadır. İl düzeyinde işgücü arz ve talep verilerini içeren "İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu" bu konuda genel bir yol gösterici olmuştur.

Bu çalışmanın gerçekleşmesi adına gösterdikleri özverili çalışmalarından dolayı İŞKUR İl Müdürlüğü iş ve meslek danışmanlarına, çalışma kapsamında iş yeri bilgi formlarını titiz bir şekilde yanıtlayıp görüş bildiren tüm işverenlerimize ve çalışmada emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. "Erzurum İşgücü Piyasası Araştırması" analiz çalışmasının ülkemiz, ilimiz ve tüm ilgililer için faydalı olmasını temenni ediyorum.

Mustafa ÇİFTÇİ
Erzurum Valisi

ÖN SÖZ

İstihdamın korunması ve geliştirilmesi ile işsizliğin önlenmesi faaliyetleriyle birlikte ulusal istihdam politikasının oluşturulmasında rol alan ve işgücü piyasasının en önemli aktörlerinden biri olan İŞKUR; hem aktif hem de pasif istihdam politikaları doğrultusunda işgücü ve işverene yönelik birçok kamu hizmeti sunmaktadır. İşgücü piyasası verilerini yüz yüze görüşmelerle elde edip bu verileri analiz eden, yorumlayan ve işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik işgücü yetiştirme, mesleki eğitim ve işgücü uyum programları geliştirerek uygulanması konusunda önemli görevler yerine getirmektedir.

Türkiye İş Kurumu, üstlendiği yasal ve sosyal sorumluluğun bilinciyle her geçen gün daha da genişleyen bir kitleye hizmet vermektedir. İşgücünün arz ve talep kısmını iyi analiz edip geleceğe yönelik istihdam politikalarını daha sağlıklı bir şekilde planlamak İŞKUR ile birlikte sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için çok önemlidir.

Kurumumuz bu çalışma ile kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek hem işgücü piyasası hakkında bilgi toplamakta hem de işverenlerin işgücü ihtiyacını en kısa sürede karşılamaya çalışmaktadır. Türkiye Geneli ve il düzeyinde cinsiyet bazında mevcut çalışan sayısı, açık iş, temininde güçlük çekilen meslekler ile geçmiş ve gelecek dönem istihdam eğilimlerine dair bilgiler derlenmiştir. Aynı zamanda ziyaret edilen işverenlerimize kurumumuzun hizmetleri hakkında danışmanlık hizmeti sunulmuştur.

Bu bağlamda ziyaret edilen işverenler Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile bazı büyük illerde örneklem diğer illerde ise tam sayım olmak üzere belirlenmiştir. 2023 yılı Haziran-Temmuz döneminde büyük çoğunluğu 20 ve üzeri kişi istihdam eden 86.041 işletmeye iş ve meslek danışmanlarımız tarafından ziyaret gerçekleştirilerek, elektronik ortamda veya telefonla işveren veya işveren temsilcisi ile görüşülüp işyeri bilgi formu doldurulmuştur. Erzurum'da ise bu kapsamda planlanan 436 işletmeden veri derlenmiştir.

Bu çalışma kapsamında hazırlanan 2023 yılı "İşgücü Piyasası Analizi" raporu, hem işgücü arzına ilişkin bazı değerlendirmeleri, hem de İşgücü Piyasası ve İstatistik Dairesi Başkanlığımız koordinatörlüğünde kurumumuz İş ve Meslek Danışmanları aracılığıyla gerçekleştirilen talep araştırmasının sonuçlarına dair bilgileri içermektedir. Her il için ayrı ayrı hazırlanmış olan bu raporlar tamamlandığında sonuçları kamuoyuyla paylaşılacaktır.

Bu itibarla İşgücü Piyasası Analizi çalışmasının İŞKUR ailesi ve diğer tüm kullanıcılar için hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında emeği geçen kurum personelimize ve kıymetli vakitlerini ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize teşekkür ederim.

Abdulkadir MUTLU

İl Müdürü

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ i
ÖN SÖZ iii
İÇİNDEKİLER v
TABLOLAR LİSTESİ vi
ŞEKİLLER LİSTESİ vii
KISALTMALAR viii
YÖNETİCİ ÖZETİ 1
GİRİŞ 3
BİRİNCİ BÖLÜM İŞGÜCÜ PİYASASI GENEL VERİLERİ 4
1.1. BÖLGESEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ 4
1.2. SİGORTALI SAYILARI VE İŞYERİ GÖSTERGELERİ 4
1.3. İŞKUR İDARİ KAYITLARI 6
1.3.1. Açık İş İlanları 6
1.3.2. İşe Yerleştirmeler 7
1.3.3. Kayıtlı İşsiz 8
1.3.4. Aktif İşgücü Programları 9
1.3.5. İşsizlik Ödeneği 13
İKİNCİ BÖLÜM İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI 15
2.1. İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM 16
2.2. AÇIK İŞLER 28
2.3. TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER (TGÇM) 34
2.4. GELECEK DÖNEM İSTİHDAM BEKLENTİLERİ 37
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME 40
KAYNAKÇA 43
EK: 2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU 44

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: 2022 Yılı TÜİK Bölgesel Temel İşgücü Göstergeleri 4
Tablo 2: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK İşyeri İstatistikleri 5
Tablo 3: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK Sigortalı İstatistikleri 5
Tablo 4: 2023 Yılında Açık İş Sayısı En Yüksek Olan Meslekler 6
Tablo 5: 2023 Yılında İşe Yerleştirme Sayısı En Yüksek Olan Meslekler 8
Tablo 6: Yıllar İtibarıyla MEK+İEP Yararlanıcı Sayıları 12
Tablo 7: 2023 Yılı Aktif İşgücü Piyasası Programı Yararlanıcı Sayısına Göre İlk 10 Meslek 12
Tablo 8: Araştırma Kapsamında Veri Derlenen İşyeri Sayısı 17
Tablo 9: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Hizmetlerimize Göre Oranları 25
Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları 27
Tablo 11: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı 28
Tablo 12: Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması 31
Tablo 13: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayıları 32
Tablo 14: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Arama Kanalları 32
Tablo 15: Açık İşi En Fazla Olan İlk 10 Meslek İçin Talep Edilen Beceri Sırası 33
Tablo 16: Tercih Edilen Cinsiyete Göre En Fazla Açık İşi Olan Meslekler 34
Tablo 17: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayıları 35
Tablo 18: Eleman Temininde Güçlük Çekilen İlk 10 Meslek 36
Tablo 19: Sektörlere Göre Beklenen İstihdam Değişimi ve Oranı 38
Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Beklenen İstihdam Değişimi 39
Tablo 21: En Fazla Net İstihdam Artış Beklenen Meslekler 39

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllar İtibarıyla İŞKUR Açık İş Sayıları 6
Şekil 2: Yıllar İtibarıyla İŞKUR İşe Yerleştirme Sayıları 7
Şekil 3: Yıllar İtibarıyla İŞKUR Kayıtlı İşsiz Sayıları 9
Şekil 4: Yıllar İtibarıyla İşsizlik Ödeneği Hak Eden Kişi Sayıları 14
Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı 18
Şekil 6: Part-time Çalışanı Olan ve Olmayan İşyerlerinde Kadın Çalışan Oranı (%) 19
Şekil 7: Sektörlere Göre Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Oranı 20
Şekil 8: Vardiyalı Çalışma Yapılan ve Yapılmayan İşyerlerindeki Kadın Çalışan Oranı (%) 20
Şekil 9: Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyerlerinin Oranı 21
Şekil 10: Sektörlere Göre E-Ticaret Uygulamasına Sahip İşyerlerinin Oranı 22
Şekil 11: Sektörlere Göre Ar-Ge Çalışması Yapan İşyerlerinin Oranı 23
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçerisinde Yatırım Planlayan İşyerlerinin Oranı 23
Şekil 13: Yatırım Planlayan İşyerlerinin Planlanan Yatırım Türleri 24
Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Oranı 24
Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri 26
Şekil 16: Mevcut Açık İşler İçin Cinsiyet Tercihi 29
Şekil 17: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Yaş Grupları 30
Şekil 18: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 30
Şekil 19: Mevcut Açık İşlerin Aranma Kanalı 31
Şekil 20: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısının Dağılımı 35
Şekil 21: Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri 36

KISALTMALAR

AİPP	Aktif İşgücü Programları
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KÇÖ	Kısa Çalışma Ödeneği
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
NÜD	Nakdi Ücret Desteği
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TGÇM	Temininde Güçlük Çekilen Meslekler
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

6 Şubat 2023 tarihinde ülkemizde gerçekleşen Pazarcık ve Elbistan merkezli iki büyük deprem, dünya genelinde benzerine nadir rastlanan bir örnek teşkil etmiştir. Bu depremler on bir ilde etkili olmuş ve yaklaşık 13,5 milyon vatandaşımızın yaşadığı geniş bir bölgede ciddi bir yıkıma neden olmuştur. Asrın felaketi olarak nitelendirilen bu depremlerin, sosyal, beşerî ve iktisadi hayata önemli etkileri olduğu açıktır.

Türkiye büyüme, dış ticaret ve işgücü açısından birçok ülkeden olumlu yönde ayrışmaktadır. 2021 yılının ikinci yarısından itibaren artan ihracat ile gelişen sanayi sektörünün öncülüğünde ülkemiz 2023 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 5,9 oranında büyümüştür. Güçlü büyümenin etkisi ile 2023 yılında istihdamda rekor seviyelere ulaşılmış, işsizlik oranı ise tek haneli seviyelere gerilemiştir.

Dinamik bir yapıya sahip olan işgücü piyasasının en etkili aktörü olarak faaliyet gösteren Kurumumuz, işgücü piyasasındaki gelişmeleri doğru bir şekilde takip etmek amacıyla sağlıklı ve güvenilir veri üretme çabalarını özveri ile sürdürmektedir. İşgücü piyasasını etkileyebilmek adına, piyasanın doğru bir şekilde analiz edilmesinin büyük bir önemi bulunmaktadır. Kurumumuz, doğru istihdam politikalarının belirlenmesi, işgücü piyasasıyla ilgili gerekli önlemlerin alınması ve işgücü piyasasının yakından takip edilebilmesi için işgücü piyasası araştırmalarını etkili bir şekilde yürütülmektedir.

İşsizlikle mücadele ve istihdamın artırılması hedefiyle yerel ve ulusal istihdam politikalarının oluşturulması, işgücü piyasasındaki gelişmelerin ve işgücü hareketliliğinin izlenebilmesi, güncel, güvenilir ve bilimsel bilgilerin elde edilmesine ve yorumlanmasına bağlıdır. İşgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak adına 2007 yılından itibaren periyodik olarak her yıl 81 il düzeyinde İşgücü Piyasası Araştırması yürütülmektedir. Ayrıca işgücü piyasasının eğilimlerini ve öncelik alanlarını tespit edebilmek amacıyla belirlenen güncel konularda her yıl tematik araştırmalar da gerçekleştirilmektedir.

İşgücü piyasasının aktörleri, emeğini arz eden çalışma istek ve arzusundaki kişiler ile emeği talep eden işverenlerdir. İşgücü piyasasının arz yönüne ilişkin veriler ülkemizde ÇSGB, İŞKUR, TÜİK ve SGK gibi kurumların idari kayıtları ve istatistikleri aracılığı ile yayımlanmaktadır. İşgücü piyasasının ülke genelini kapsayan ve en temel veri kaynağı olan hanehalkı işgücü araştırması ile Türkiye İstatistik Kurumu tarafından düzenli olarak gerçekleştirilmektedir. Hanehalkı işgücü araştırması sonuçlarına ilişkin haber bültenleri kamuoyunda yakından takip edilmektedir.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin en temel veriler ise Türkiye İş Kurumu'nun idari kayıtları ile her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması ve açık iş istatistikleri araştırmaları kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının arz ve talep boyutunu birlikte analiz etmek amacıyla hazırlanan bu rapor, Erzurum İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir.

2023 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında ilimizde 436 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde toplam 17 sektör araştırma kapsamında yer almaktadır. Erzurum ilinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 32 bin 948 kişi olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bazında ise 25 bin 197 çalışan erkeklerden, 7 bin 751 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Erzurum ilinde açık iş oranı yüzde 0,7 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise 20 ve üzeri istihdamlı işyerleri için açık iş oranı yüzde 1,9 olup, Erzurum ili açık iş oranı bakımından Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 2,8 ile imalat

sektörüdür. Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, en fazla açık işin sanatkârlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu meslek grubunda araştırma döneminde 137 kişilik açık iş mevcuttur. Erzurum ilinde en fazla açık işi olan ikinci meslek grubu hizmet ve satış elemanları meslek grubudur. İl genelinde açık işlerin içinde herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmeyen açık işlerin payı yüzde 62,8 düzeyindedir.

Erzurum ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla toptan ve perakende ticaret sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. Erzurum ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada beton ve betonarme kalıpçısı mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği ise servis komisi takip etmektedir. Eleman teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 21,1'i bir yıl sonrası için en az bir meslekte net istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Erzurum ilinde net istihdamın artacağını öngören işverenlerin oranı ise yüzde 6,5 seviyesindedir. Öte yandan en az bir meslekte net istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 2 iken bu oran Erzurum ilinde yüzde 0,2 düzeyindedir.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görebilmek ve gelecek dönem eğilimlerini öngörerek veriye dayalı sağlıklı kararlar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla "2023 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması Erzurum İli Sonuç Raporu" hazırlanmıştır.

GİRİŞ

Kovid salgını, enflasyonist baskı, Ukrayna-Rusya başta olmak üzere yaşanan savaşlar ve riskler, iklim değişikliğinin yarattığı maliyetler sonucu tüm dünya ülkelerinin zorluklarda geçirdiği yılları beraberinde getirmiştir. Tüm bu yaşananların sonucu sosyo-ekonomik etkiler çoğu ülkede gözlenmektedir. Böyle bir ortamda işgücü piyasasının etkilenmemesi mümkün değildir.

Gelecek dönem istihdam politikalarının şekillenmesi için İşgücü Piyasası Araştırmasına ait veriler oldukça önem arz etmektedir.

İşgücü Piyasası Araştırması Erzurum İli 2023 Yılı Sonuç Raporu, işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevcut durumunu analiz etmekte ve işverenlerin gelecek döneme ilişkin beklentilerini ortaya koymaktadır. Politika yapıcılar ve yerel yönetimler tarafından işgücü piyasası ile ilgili kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ile projelerin etkinliğinin artırılması noktasında 2023 yılı araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

İşgücü Piyasası Araştırması Erzurum İli Sonuç Raporu, il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacağı düşünülen önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işverenlerin ve işgücünün, piyasaya sundukları emeğin ve piyasadan beklentilerinin iyi analiz edilmesi politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Sonrasında, bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyileştirmek ve işgücü politikalarını bu dengenin sürdürülebilir olmasını sağlayacak şekilde tesis etmek oldukça önemlidir.

Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum Türkiye İş Kurumu'dur. İşgücü Piyasası Araştırmalarına ait sonuçlar yalnızca Kurum'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. Pandemi sonrası araştırmanın 2023 yılı saha çalışması hibrit yöntemle (yüz yüze, elektronik ortamda veya telefonla görüşülerek) gerçekleştirilmiştir. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Araştırması aracılığıyla işverenlerle görüşerek, işgücü talebine ilişkin doğrudan işverenlerden elde ettiği bilgiyi kamuoyu ile paylaşmaktadır.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar İl Müdürlükleri ve Hizmet Merkezlerimiz tarafından 2007 yılından itibaren düzenli olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2023 yılı için Erzurum ilinde 5 Haziran-14 Temmuz 2023 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan ilimizin sonuç raporu hazırlanmıştır. Raporla birlikte İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları analiz edilerek Erzurum ilinde işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI GENEL VERİLERİ

1.1. BÖLGESEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından düzenli olarak uygulanmakta olan Hanehalkı İşgücü Araştırması, istihdam edilenlerin iktisadi faaliyet, meslek, işteki durum ve çalışma süresi hakkında; işsizlerin ise iş arama süresi ve aradıkları meslek ve benzer özellikleri hakkında bilgi derlemek amacıyla uygulanmakta olup, ülkedeki işgücü piyasasının arz yönünün özellikleri hakkında bilgi veren temel veri kaynağıdır. 2013 yılı ve öncesinde il düzeyinde işgücü istatistikleri elde edilirken, sonrasında Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması kapsamında birinci ve ikinci düzeyde bölgesel istatistikler elde edilmektedir. 2014 yılından itibaren bölgesel düzeyde elde edilen istatistikler yıllık olarak TÜİK'in internet sitesinde yayımlanmaktadır. 2024 yılından itibaren yıllık istatistiklerin il düzeyinde açıklanabilmesi için TÜİK tarafından çalışmalar sürdürülmektedir.

Tablo 1: 2022 Yılı TÜİK Bölgesel Temel İşgücü Göstergeleri

TRA1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt)	Toplam	Kadın	Erkek
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (Bin Kişi)	**791**	403	388
İşgücü (Bin Kişi)	**396**	129	266
İstihdam edilenler (Bin Kişi)	**359**	117	242
İşsiz (Bin Kişi)	**36**	12	24
İşgücüne dahil olmayan nüfus (Bin Kişi)	**395**	274	121
İşgücüne katılma oranı (%)	**50**	32,1	68,7
İstihdam oranı (%)	**45,4**	29,1	62,4
İşsizlik oranı (%)	**9,2**	9,3	9,1

Kaynak: TÜİK Bölgesel Temel İşgücü Göstergeleri

Erzurum ilinin dâhil olduğu ikinci düzey Türkiye istatistiki bölge birimleri sınıflandırması TRA1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt) olarak tanımlanmıştır. Tablo 1'de yer alan verilere göre, bölgemizde 15 yaş ve üzeri nüfus 791 kişi iken işgücü katılma oranı yüzde 50 seviyesindedir. İşsizlik oranı ise 2022 yılında bölgemizde yüzde 9,2 olarak gerçekleşmiştir.

1.2. SİGORTALI SAYILARI VE İŞYERİ GÖSTERGELERİ

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), her ay düzenli olarak sigortalı istatistiklerini yayımlamaktadır. Bu istatistikler kapsamında illere ait detaylı sigortalı sayıları ve 4A sigortalı çalışanı olan işyeri sayıları elde edilmektedir.

Tablo 2: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK İşyeri İstatistikleri

İşyeri Büyüklüğü	İşyeri Sayısı	Sigortalı Sayısı
1 Kişi	4.019	4.019
2-3 Kişi	2.878	6.835
4-6 Kişi	1.778	8.464
7-9 Kişi	698	5.477
10-19 Kişi	821	11.081
20-29 Kişi	277	6580
30-49 Kişi	198	7.461
50-99 Kişi	168	11.761
100-249 Kişi	76	11.421
250-499 Kişi	15	5.604
500-749 Kişi	5	3.216
750-999 Kişi	3	2596
1000+ Kişi	5	6.671
Toplam	**10.941**	**91.186**

Kaynak: SGK 2023 Yılı Ekim Ayı Sigortalı İstatistikleri

İlimizde, 4A zorunlu sigortalı istihdam eden işyerleri çalışan sayısına göre değerlendirildiğinde 1 ila 9 çalışanı olan işyerlerinin yoğun bir şekilde bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durum, benzer bir şekilde Türkiye genelinde de gözlemlenmektedir.

Erzurum ilinde 2023 yılı ekim dönemi SGK verilerine göre zorunlu 4A sigortalı istihdam eden işyeri sayısı 10 bin 941'dir. Bu işyerlerinde toplam 91 bin 186 kişi, 4A sigortalı çalışan olarak istihdam edilmektedir. 1 ila 9 arası çalışanı olan işyerlerinin ilimizdeki oranı yüzde 85,7 düzeyindedir. İlimizde 100 ve üzeri çalışanı olan işyeri sayısı 104 iken bu işyerlerinde toplam 29 bin 508 çalışan istihdam edilmektedir.

Tablo 3: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK Sigortalı İstatistikleri

Gösterge	Sayı/Tutar
İşyeri Sayısı	**10.941**
Kamu	856
Özel	10.085
Sigortalı Sayısı	**91.186**
Kamu	26.489
Özel	64.697
Erkek	69.243
Kadın	21.943
Ortalama Aylık Kazanç	**₺20.553,37**
Kamu	₺28.224,99
Özel	₺17.169,29
Erkek	₺20.977,42
Kadın	₺19.159,22

Kaynak: SGK 2023 Yılı Ekim Ayı Sigortalı İstatistikleri

Erzurum ilinde 2023 yılı ekim ayı itibarıyla bildirimi yapılmış 4A zorunlu sigortalı sayısı toplam 91 bin 186 kişi iken kadın sigortalı sayısı 21 bin 943 kişidir. İlimizde kamuda istihdam edilen 4A zorunlu sigortalı

oranı yüzde 29,0 iken özel sektörün payı yüzde 71,0 seviyesindedir. 4A zorunlu sigortalıların sigorta primine esas aylık ortalama kazancı 20 bin 553 TL'dir. Erzurum ilinde 2023 yılı ekim ayı itibarıyla erkek sigortalıların ortalama kazancı kadın sigortalıların kazancından yüksektir.

1.3. İŞKUR İDARİ KAYITLARI

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlesine sunmuş olduğu hizmetlerin verilerinden oluşmaktadır. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu ve meslek bilgisi gibi oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

1.3.1. Açık İş İlanları

Açık işler, işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihtiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedir.

Şekil 1: Yıllar İtibarıyla İŞKUR Açık İş Sayıları

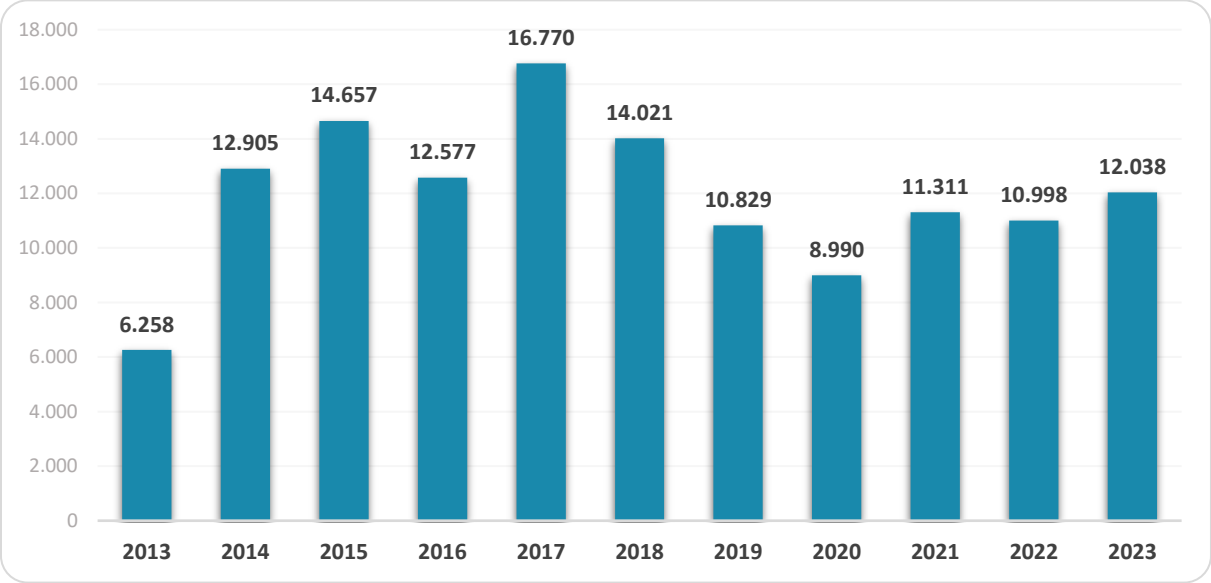

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Tablo 4: 2023 Yılında Açık İş Sayısı En Yüksek Olan Meslekler

Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	2.360
Özel Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	1.113
İnşaat İşçisi	668
Beden İşçisi (İnşaat)	481
Garson (Servis Elemanı)	406
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	392
Satış Danışmanı / Uzmanı	390
Düz Dikiş Makineci	373
Temizlik Görevlisi	308
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	253

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Erzurum ilinde 2023 yılında 12 bin 38 kişilik açık iş ilanı, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 2 bin 360 açık iş ile beden işçisi mesleği bulunmaktadır. Toplam açık iş sayısı içerisinde bu mesleğin payı yüzde 19,6 seviyesindedir. Bu mesleği özel güvenlik görevlisi (silahsız) takip etmektedir.

1.3.2. İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını ve işgücü piyasasındaki önemini büyük ölçüde arttırmıştır. Çalışma isteği olan her bireyin uygun bir işe yerleştirilerek istihdamda yer alması, sosyal içerme ve sosyal refahın önemli bir faktörüdür. Deprem sonrası dönemde özellikle depremden etkilenen bölgelerde Kurumun Türkiye geneli işe yerleştirme verilerinde azalma gözlemlenmiştir. Şekil 2'de yıllar itibarıyla Kurumun Erzurum ilinde işe yerleştirmeye aracılık sayıları görülmektedir.

Şekil 2: Yıllar İtibarıyla İŞKUR İşe Yerleştirme Sayıları

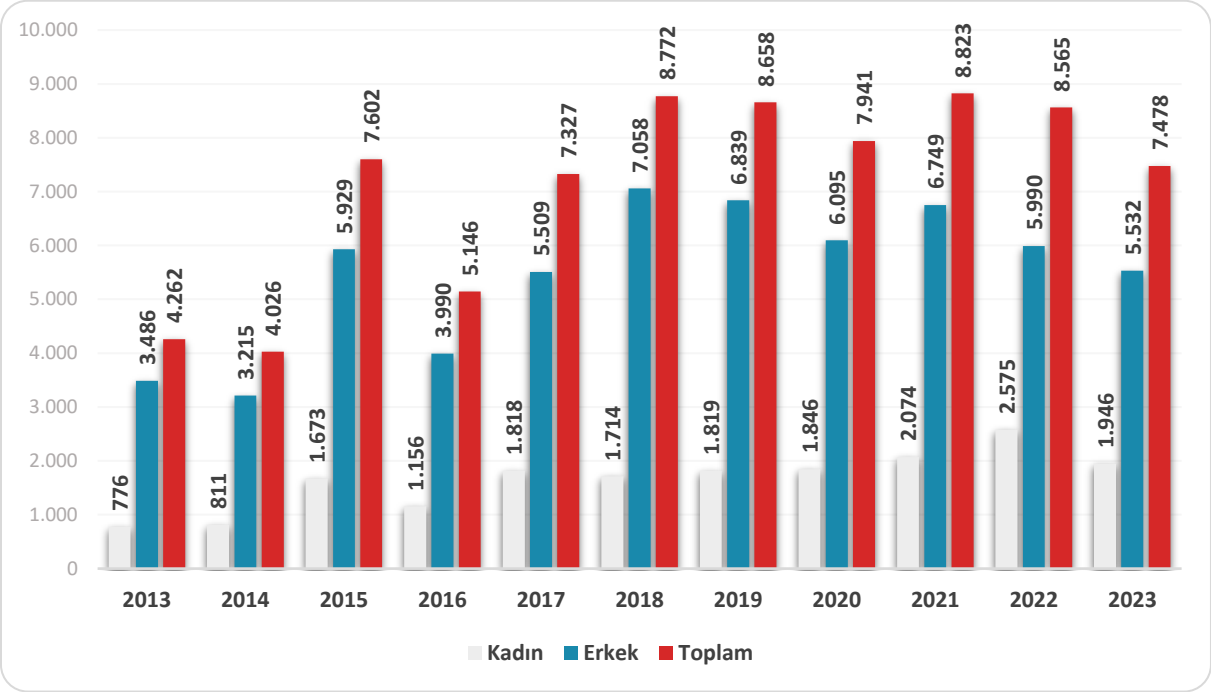

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

İŞKUR'un, işgücü piyasasını yakından takip ederek yerel ve ulusal düzeyde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonskiyonları arasında yer almaktadır. 2023 yılında ilimizde 7 bin 478 işe yerleştirme yapılmıştır. İşe yerleşmesine aracılık edilenler içinde kadınların payı yüzde 26,0 seviyesindedir. Tablodan da görüldüğü üzere 2021 yılına kadar işe yerleşmede erkek istihdam sayıları belirli bir oranda devam ederken kadın istihdam sayıları erkeklere nazaran daha düşüktür.2021 yılından itibaren işe yerleşmede bayan istihdam sayıları gözle görünür oranda artış göstermektedir.

Tablo 5: 2023 Yılında İşe Yerleştirme Sayısı En Yüksek Olan Meslekler

Meslek	İşe Yerleştirme Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	1.789
Özel Güvenlik Görevlisi (Silahsız)	980
İnşaat İşçisi	625
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	451
Beden İşçisi (İnşaat)	391
Garson (Servis Elemanı)	346
Düz Dikiş Makineci	245
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	231
Torba Ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi	219
Temizlik Görevlisi	177

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Erzurum ilinde bin 789 kişilik işe yerleştirmeyle Beden İşçisi (Genel) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme içinde yüzde 23,9 paya sahiptir. Bu mesleği Özel Güvenlik Görevlisi (Silahsız) takip etmektedir.

1.3.3. Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz, halihazırda asgari ücret düzeyinde herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kuruma kayıt olup iş arayanlara en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde düzenli olarak iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Son 12 ay içerisinde İŞKUR hizmetlerine başvurusu veya profil güncellemesi yapmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından bazı istisnalar hariç olmak üzere pasife (iş aramıyor) alınmaktadır. Ayrıca iş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanma taleplerini sonlandırabilmektedir.

Şekil 3: Yıllar İtibarıyla İŞKUR Kayıtlı İşsiz Sayıları

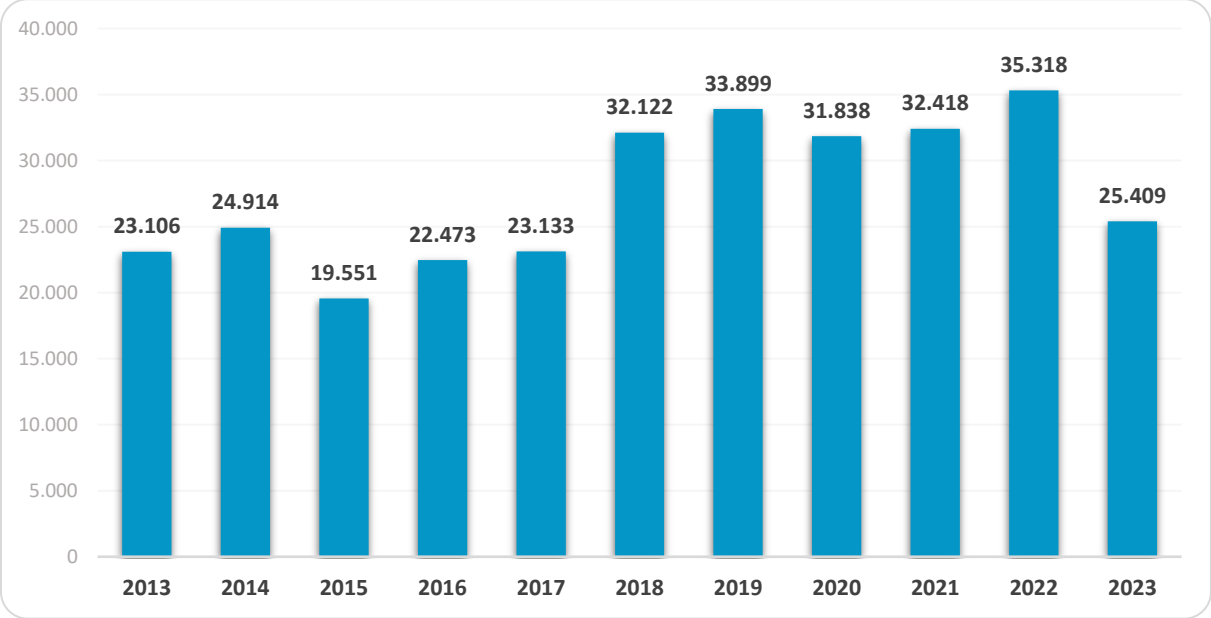

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

2023 yılı sonu itibarıyla Erzurum ilindeki kayıtlı işsizlerin sayısı 25 bin 409 iken bu kişilerin içinde kadınların oranı yüzde 38,3; 18-24 yaş arası gençlerin oranı ise yüzde 25,8 seviyesindedir.

Erzurum ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsizin olduğu mesleklerin başında Temizlik Görevlisi mesleği yer almakta olup bu meslekte Erzurum ilinde Kuruma kayıtlı 5 bin 183 işsiz bulunmaktadır. Bu mesleğin ilimizdeki toplam kayıtlı işsizler içerisindeki payı yüzde 20,4 seviyesindedir. Bu mesleği sırasıyla Beden İşçisi (Genel) ile Satış Danışmanı / Uzmanı meslekleri takip etmiştir.

1.3.4. Aktif İşgücü Programları

İstihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin ve çalışanların mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak üzere Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen aktif işgücü hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla 8 Nisan 2022 tarihli 31803 sayılı resmi gazetede Aktif İşgücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik yayımlanmış, 20 Ocak 2024 tarihli 32435 sayılı resmi gazetede ise Aktif İşgücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile aktif işgücü piyasası programlarında güncelleme yapılmıştır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırılmaktadır. Aynı zamanda iş arayanların tecrübe eksiklikleri bu programlar vasıtasıyla karşılanmakta ve istihdam edilebilirlikleri arttırılmaktadır. Ülkemizin nispeten genç bir nüfusa sahip olması ve kadınların işgücüne katılım oranının düşük seviyede olması nedeniyle, özellikle kadın ve gençlerin istihdam edilebilirliklerinin artırılması hususunda aktif programların etkin kullanılması oldukça önem arz etmektedir.

1.3.4.1. İşbaşı Eğitim Programı ve Mesleki Eğitim Kursları

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri; mevcut açık işler için talep edilen iş tecrübesinin iş arayan kişilerde yeterli seviyede bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel amacı mesleki deneyimi ve yeterli iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bununla birlikte nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere, işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek iş arayanlar hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli karar verme imkânı sunmaktır.

Son yıllarda oldukça ön plana çıkan işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir.

2022 yılında yapılan mevzuat değişikliği ile İEP açılacak işyerinde en az 5 çalışan olması şartı getirilmiştir. İşbaşı eğitim programına katılabilecek katılımcı sayısına esas sigortalı sayısı, işverene ait vergi numarası altında ve programın düzenleneceği ilde yer alan işyerleri için programın başlangıç ayından önceki on iki aylık dönem içerisinde yer almak koşuluyla son altı aya veya altı aylık döneme ilişkin olarak SGK'ya verilen sigortalı sayısını gösterir belgede yer alan toplam prim gün sayısının yüz seksene bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır.

İşveren, programdan yararlanan kişilerin en az yüzde 60'ını 60 günden az olmamak üzere program süresinin en az iki katı kadar süreyle istihdam etmeyi taahhüt etmelidir.

İşverenler aynı ilde ve aynı vergi numarası altında yer alan işyerlerinde çalıştırdıkları sigortalı sayılarının yüzde 30'una kadar katılımcı talep edebilmektedirler.

Türk Meslekler Sözlüğünde meslek ana grubu "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" olarak belirlenen meslekler dışındaki mesleklerde program düzenlenebilmektedir. Program süresi bilişim ve imalat sektörlerindeki işyerleri ve mesleklerde en fazla 6 ay, diğer sektörlerde ise en fazla 3 aydır. Geleceğin mesleklerinde düzenlenen işbaşı eğitim programlarında ise program süresi en fazla 9 ay olarak uygulanabilmektedir.

Program günde en az 5 en fazla 8 saat olmak üzere ve haftada 6 günü aşmamak kaydıyla haftalık 45 saati geçmeyecek şekilde planlanabilmektedir.

İşbaşı eğitim programına katılan vatandaşlara, programa fiilen katıldıkları gün üzerinden;

- İş arayan statüsündeki katılımcılara günlük 653,93 TL, öğrenci(tam)[1] 653,93 TL, öğrenci(kıst)[2] 490,45 TL, işsizlik ödeneği alanlara günlük 326,97 TL,
- Geleceğin meslekleri olarak belirlenen mesleklerde düzenlenen programlarda katılımcılara günlük 719,32 TL cep harçlığı ödenmektedir.

Genel sağlık sigortası ile iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi Kurumumuz tarafından program süresince karşılanmaktadır.

[1] Öğrenci(tam): lise ve altı örgün eğitime devam eden katılımcılar hariç herhangi bir öğrencilik statüsü (açık eğitim ve uzaktan eğitim de dâhil olmak üzere) bulunan katılımcılar

[2] Öğrenci(kıst): lise ve altı örgün eğitime devam eden katılımcılar

Programa katılan kişilere İŞKUR'un yaptığı ödemeler dışında programın düzenlendiği işveren tarafından yapılan ve aylık brüt asgari ücretin yarısını geçmeyen fiili ödemelerin gelir vergisi kanunu gereğince vergi matrahından indirilmesi imkânı da bulunmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik düzenlenen aktif işgücü piyasası programlarıdır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır.

Kurumumuz tarafından sözleşme veya protokol imzalanması yönünde yaptırım uygulanmayan işverenlerin; açılacak mesleki eğitim kursundan yararlanacak kursiyerlerin en az yüzde 60'ını 120 günden az olmamak üzere program süresinin en az iki katı kadar süreyle istihdam etmeyi taahhüt etmesi gerekmektedir.

İşbirliği yöntemi ile özel sektör işyerleri ile düzenlenen mesleki eğitim kurslarında ise ayrıca işverenlerin en az beş sigortalı çalışana sahip olması gerekmektedir.

Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadınların bu programlarımızdan yoğun şekilde yararlandığı görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır.

Tablo 6: Yıllar İtibarıyla MEK+İEP Yararlanıcı Sayıları

Yıllar	Toplam	Kadın	Erkek
2013	728	299	429
2014	1.303	685	618
2015	2.626	1.298	1.328
2016	2.948	1.522	1.426
2017	4.176	2.324	1.852
2018	4.451	2.352	2.099
2019	4.232	2.253	1.979
2020	6.067	3.540	2.527
2021	7.367	4.260	3.107
2022	1.284	677	607
2023	383	327	56

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

2023 yılında ilimizde düzenlenen 63 aktif işgücü programına toplamda 383 kişi katılmıştır. Katılımcıların içinde kadınların oranı yüzde 85,4 iken, erkeklerin oranı yüzde 14,6 seviyesindedir. Kadın katılımcı oranının fazla olması, il bazında tekstil üzerine açılan işletmelerin kadın personel çalıştırma yöneliminin bir sonucudur. 2024 yılında yürürlüğe giren yeni yönetmelik kapsamında, aktif işgücü piyasası programlarının ve bu programların işgücü piyasalarına etkilerinin artması beklenmektedir.

Tablo 7: 2023 Yılı Aktif İşgücü Piyasası Programı Yararlanıcı Sayısına Göre İlk 10 Meslek

Meslek	AİPP Yararlanıcı Sayısı
Konfeksiyon İşçisi	246
Makineci (Dikiş)	55
İlk Ve Acil Yardım Sağlık Teknikeri/Acil Yardım/Ambulans Ve Acil Bakım Teknikerliği/Paramedik	14
Hamurkâr	9
Büro Memuru (Genel)	7
Ahşap Mobilya İmalatçısı	7
Pastacı Çırağı	6
Ameliyathane Hizmetleri Teknikeri	5
Diğer Kasaplar Ve Et Hazırlama İşçileri	4
Servis Elemanı (Garson) Yardımcısı	3

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Erzurum ilinde 2023 yılında açılan aktif işgücü piyasası programları arasında en fazla yararlanıcı sayısına sahip olan program yüzde 64,2 ile Konfeksiyon İşçisi'dir. Konfeksiyon İşçisini yüzde 14,4 ile Makineci (Dikişçi) ve yüzde 3,7 ile İlk Ve Acil Yardım Sağlık Teknikeri/Acil Yardım/Ambulans Ve Acil Bakım Teknikerliği/Paramedik programları izlemektedir. 2024 yılında yürürlüğe giren yeni yönetmelikle birlikte işbaşı eğitim programlarında sektör şartı kaldırılmış ve yararlanma şartları daha esnek hale getirilmiştir. Bu nedenle, 2024 yılında program çeşitliliğinin ve yararlanıcı sayılarının artması beklenmektedir.

1.3.5. İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren ve devlet tarafından kurulan zorunlu bir sigorta koludur. İşsizlik sigortası primi, sigortalının prime esas aylık brüt kazançların üzerinden hesaplanan yüzde 1 sigortalı, yüzde 2 işveren ve yüzde 1 Devlet payından oluşmaktadır. İsteğe bağlı işsizlik sigortası primi ödeyenlerden ise yüzde 1 sigortalı ve yüzde 2 işveren payı alınmaktadır. İşsizlik sigortası primlerinin toplanmasından Sosyal Güvenlik Kurumu, diğer her türlü hizmet ve işlemlerin yapılmasından Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü; görevli, yetkili ve sorumludur.

Bir hizmet akdine dayalı olarak çalışan sigortalılar, Banka sandıklarına tabi sigortalılar İşsizlik Sigortası kapsamında yer almaktadır. Ayrıca istekleri halinde; Kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan sigortalılar, Ticari taksi, dolmuş ve benzeri nitelikteki şehir içi toplu taşıma aracı işyerleri ile Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenecek alanlarda kısmi süreli iş sözleşmesiyle bir veya birden fazla kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içerisinde çalışma gün sayısı 10 günden az olan kişiler de işsizlik sigortası kapsamına dahil olabilmektedir.

İşsizlik ödeneği; sigortalı işsizlere yasada belirtilen şartları taşımaları halinde işsiz kaldıkları dönem için belirli süre ve miktarda yapılan ödemedir. İşsizlik ödeneğinden yararlanma koşulları ise;

- Kendi istek ve kusuru dışında işsiz kalmak,
- Hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün kesintisi hizmet akdine tabi olmak,
- Hizmet akdinin feshinden önceki son üç yıl içinde en az 600 gün süre ile işsizlik sigortası primi ödemiş olmak,

şeklinde sıralanabilir. Hizmet akdinin feshinden sonraki 30 gün içinde en yakın İŞKUR birimine başvurmak gerekmektedir. Başvuru, İŞKUR birimine şahsen gelerek veya elektronik ortamda www.iskur.gov.tr adresinden yapılabilir. Mücbir sebepler dışında 30 gün içerisinde başvurulmaması halinde, başvuruda gecikilen süre, toplam hak sahipliği süresinden düşülmektedir.

İşsizlik ödeneğinin ödenebilmesi için sigortalı işsizlerin istihdama hazır durumda olması gerekmektedir. İşsizlik ödeneği başvurusu ile kişinin kuruma iş arayan kaydı yapılmakta veya mevcut kaydı güncellenmektedir. Böylece sigortalı işsizlerin danışmanlık, işe yerleştirme ve mesleki eğitim hizmetlerini alması sağlanmaktadır.

İşsizlik ödeneğine hak kazananlara; İşsizlik Ödeneği, Genel Sağlık Sigortası Primleri, bir iş bulma ve Meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi hizmetleri kurum tarafından sunulmaktadır.

Hizmet akdinin feshinden önceki son üç yıl içinde;

- 600 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 180 gün,
- 900 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 240 gün,
- 1080 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 300 gün,

süre ile işsizlik ödeneği verilmektedir.

Günlük işsizlik ödeneği, sigortalının son dört aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının yüzde 40'ı olarak hesaplanmaktadır. Bu şekilde hesaplanan işsizlik ödeneği miktarı, aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde 80'ini geçememektedir. İşsizlik ödeneği damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz.

Şekil 4: Yıllar İtibarıyla İşsizlik Ödeneği Hak Eden Kişi Sayıları

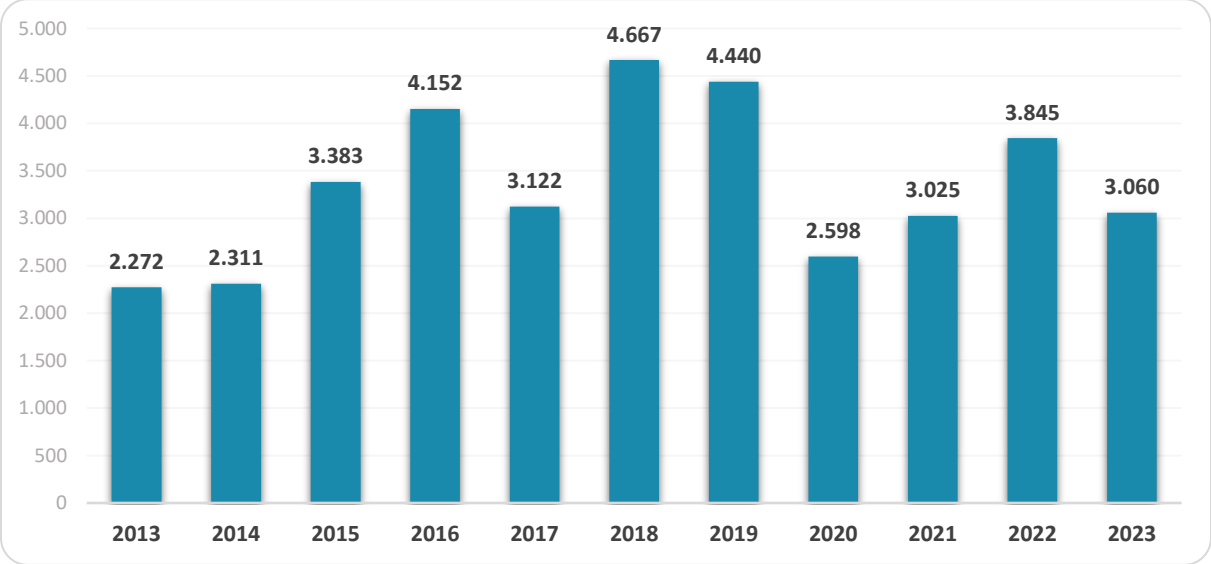

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

ERZURUM ilinde 2023 yılında 3 bin 60 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM
İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin mevcut durumunu görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzına rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik belirli bir seviyenin altına düşmemektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının ihtiyaçlarını tespit etmek gereklidir. İşgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmak oldukça maliyetli sonuçlara yol açmaktadır.

- Belirli meslektelerde veya sektörlerde ilave işgücü ihtiyacı var mı?
- İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut?
- Mevcut açık işlerde hangi beceriler aranmakta?
- Belirli bir meslekte eleman temininde güçlük çekilmişse bunun sebebi ne?
- Önümüzdeki dönemde istihdam artışı ve azalışı beklenen meslekler hangileri?

Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için oldukça önemlidir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok önemli çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye geneli için işgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının mevcut durumunu izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak amacıyla her yıl düzenli olarak İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından itibaren İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak gerçekleştirilmektedir. Farklı yöntemler kullanılarak 2007 yılından günümüze kadar devam ettirilen araştırmalar 2009-2013 tarihleri arasında yılda iki defa yapılmış olup, sonraki yıllarda ise yılda bir kez yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

İşgücü Piyasası Araştırmasının temel amaçları, emek piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif işgücü politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın amaçlarından bir diğeri de İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Araştırma kapsamında sektörel ve yerel düzeyde elde edilen bilgiler, yerel istihdam politikalarına yön vermek için kullanılmaktadır.

5 Haziran – 14 Temmuz 2023 tarihleri arasında Türkiye genelinde 86 bin 41 işyeri ile 2023 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında iletişime geçilmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma, Uluslararası Örgütler ve Temsilcilikleri, Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 17 sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için 74 ilde örneklem yöntemiyle, 7 ilde ise tamsayım yapılarak işverenlerle iletişime geçilmiştir. 2-9 arası istihdamlı işyerlerinde ise Türkiye geneli için tahmin üretebilmek adına örneklem yöntemi ile işyerleri seçilmiştir. Cevaplılık oranı Türkiye genelinde yüzde 95 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan işyerleri ile gerçekleştirilen "İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu" kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- Bir yıl sonrası için artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

2.1. İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

ERZURUM ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması, işyerleri ve mevcut istihdam üzerinde odaklanacaktır. Bu kapsamda, işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumları ve hangi tür hizmetlerden faydalandıkları, işyerlerinin ihracat ve Ar-Ge çalışmaları yapma durumları, vardiyalı, part-time ve uzaktan çalışma uygulamaları yapıp yapmadıkları, E-ticaret yoluyla hizmet veya mal satışı yapma durumları ve engelli personel istihdamı gibi konular üzerinde durulacaktır. Bu bilgiler, ERZURUM ilindeki işgücü piyasasının genel görünümü ve dinamikleri hakkında önemli bir perspektif sunacaktır.

Çalışma kapsamında Erzurum ilinde 436 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 32 bin 948 çalışan tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında Erzurum ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri derlenmiştir. Tablo 8'de Erzurum ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenmiştir.

Tablo 8: Araştırma Kapsamında Veri Derlenen İşyeri Sayısı

Sektör	İşyeri Sayısı
Toptan ve perakende ticaret	116
İnşaat	97
İmalat	53
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	34
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	29
Ulaştırma ve depolama	26
Eğitim	20
Diğer hizmet faaliyetleri	12
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	12
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	9
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	9
Madencilik ve taş ocakçılığı	5
Bilgi ve iletişim	4
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	3
Finans ve sigorta faaliyetleri	2
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	2
Gayrimenkul faaliyetleri	1
Genel Toplam	**436**

Erzurum ilinde toptan ve perakende ticaret sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Çalışma kapsamında yer alan işyerlerinin içinde, toptan ve perakende ticaret sektöründeki işyerlerinin oranı yüzde 26,6 olarak belirlenmiştir. Türkiye geneliyle karşılaştırıldığında, 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içinde toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin oranı yüzde 19 seviyesindedir. Erzurum ilinde toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin toplam içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üstünde bulunmaktadır.

İlimizde, toptan ve perakende ticaret sektörünün ardından en fazla sayıda işyeri, inşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında, imalat sektöründeki işyerlerinin ülkemizdeki genel payı yüzde 34,1 ile ilk sırada iken, Erzurum ilinde imalat sektörünün payı yüzde 12,2 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Erzurum ilinde çalışma kapsamındaki 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri içinde toptan ve perakende ticaret, inşaat ile imalat sektörlerinde faaliyet gösterenlerin toplam oranı yüzde 61 seviyesindedir.

Araştırmaya dahil olan sektörler içinde en az sayıda işyeri, Gayrimenkul faaliyetleridir. Ancak, bu tablo incelenirken Erzurum ilinde faaliyet gösteren ve il genelinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerlerinin araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı

Erzurum ili genelinde part-time çalışması olan işyerlerinin oranı yüzde 11,4 olarak gerçekleşmiştir. Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin yüzde 50'si part-time çalışan istihdam etmektedir. Part-time çalışma açısından ikinci Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri yer almaktadır. Bu sektörde faaliyet gösteren işyerlerinin içinde part-time çalışanı olanların oranı yüzde 26,5'dir. Üçüncü sırada ise yüzde 25 ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörü bulunmaktadır.

Türkiye genelinde, eğitim ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleri part-time çalışma konusunda öne çıkmıştır ve bu sektörlerdeki işyerlerinin yaklaşık yarısında part-time çalışan yer almaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından talep edilmektedir. Şekil 6'da part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışan oranları bulunmaktadır.

Şekil 6: Part-time Çalışanı Olan ve Olmayan İşyerlerinde Kadın Çalışan Oranı (%)

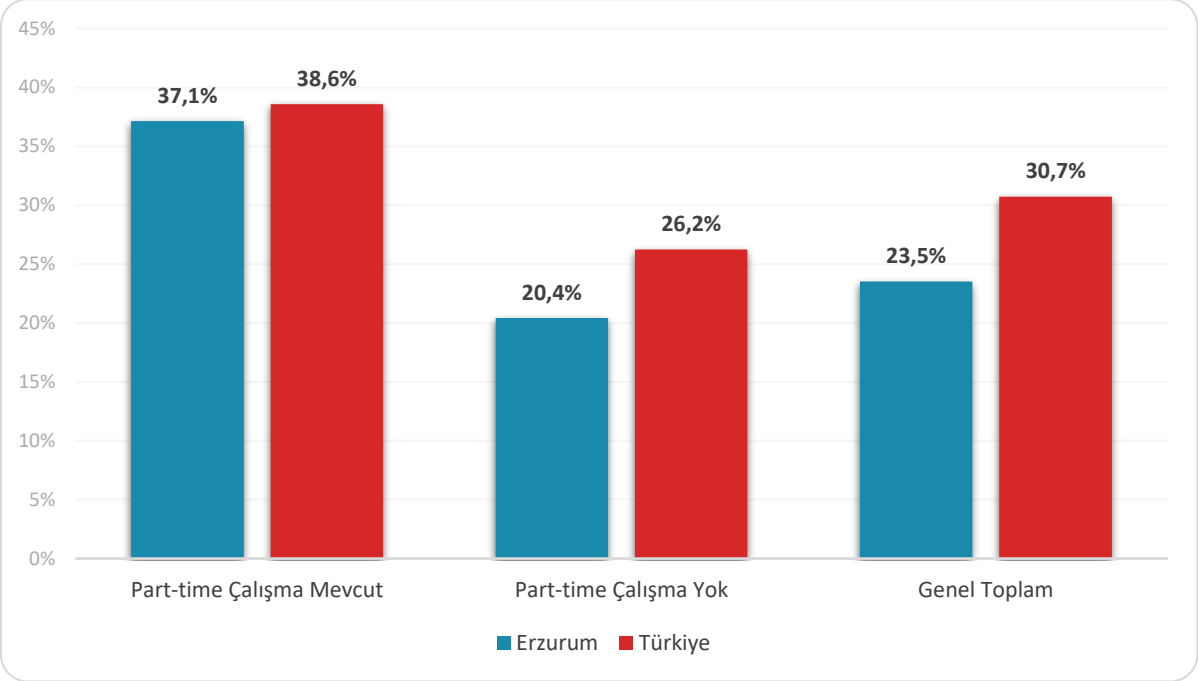

Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdama sahip işyerlerinde çalışanların yüzde 30,7'sini kadınlar oluştururken, Erzurum ilinde bu oran yüzde 23,5 düzeyindedir. Erzurum iline ait verilere göre, part-time çalışanı olmayan işyerlerinde kadın çalışan oranı yüzde 20,4 olarak belirlenmiştir. Bu oran Türkiye geneli ile paralellik göstermektedir.

Part-time çalışanı olan işyerlerinde ise kadın çalışan oranı yüzde 37,1 seviyesindedir. Bu durum, part-time çalışma uygulayan işyerlerinin daha çok hizmet sektöründe yer alması ve kadın istihdamının bu sektörlerde daha yüksek olmasıyla açıklanabilmektedir. Türkiye geneli incelendiğinde, part-time çalışanı olmayan işyerlerinde kadın çalışan oranı yüzde 26,2 iken, part-time çalışanı olan işyerlerinde bu oran yüzde 38,6'dır. Bu veriler, part-time çalışma yapılan işyerlerinde kadın istihdamının arttığını göstermektedir.

Şekil 7: Sektörlere Göre Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Oranı

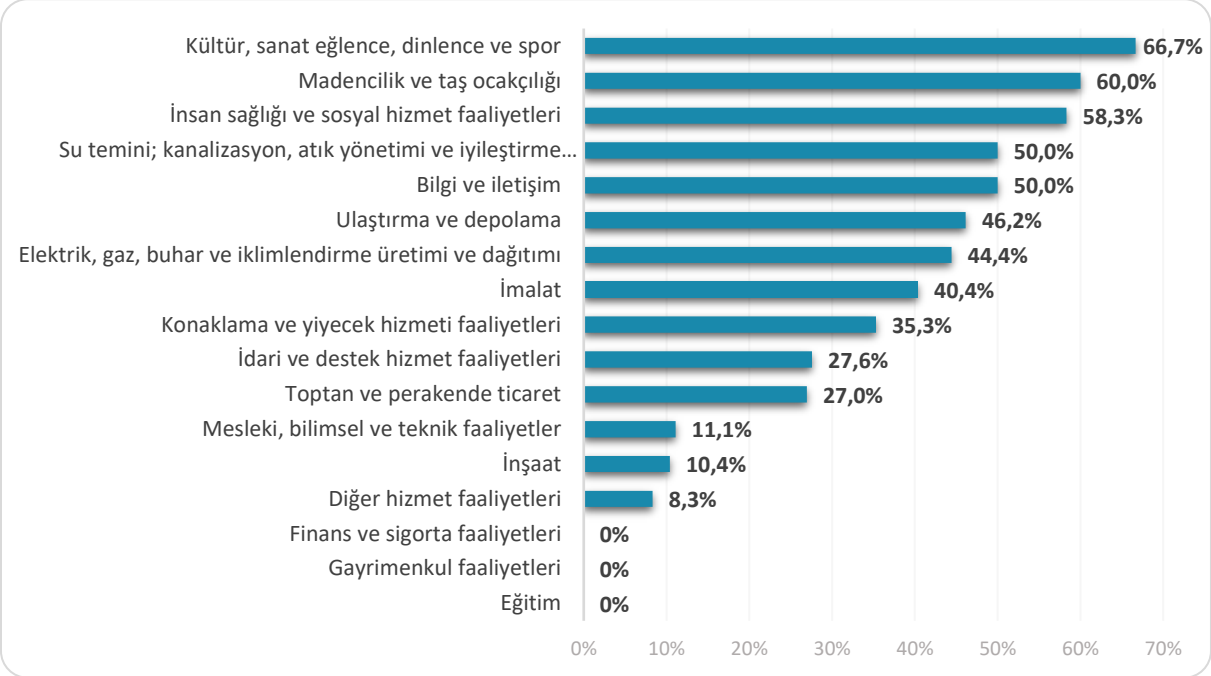

Erzurum ilinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerleri içerisinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin payı yüzde 26,7 seviyesindedir. Bu oran Türkiye genelinde ise yüzde 34,6'dır. Erzurum ilinde, Kültür,sanat eğlence,dinlence faaliyetleri sektörü yüzde 66,7 ile ilk sıradadır. Bu sektörü, yüzde 60,0 ile madencilik ve taş ocakçılığı sektörü takip etmektedir. Diğer hizmet faaliyetleri sektörü ise yüzde 8,3 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektördür.

Şekil 8: Vardiyalı Çalışma Yapılan ve Yapılmayan İşyerlerindeki Kadın Çalışan Oranı (%)

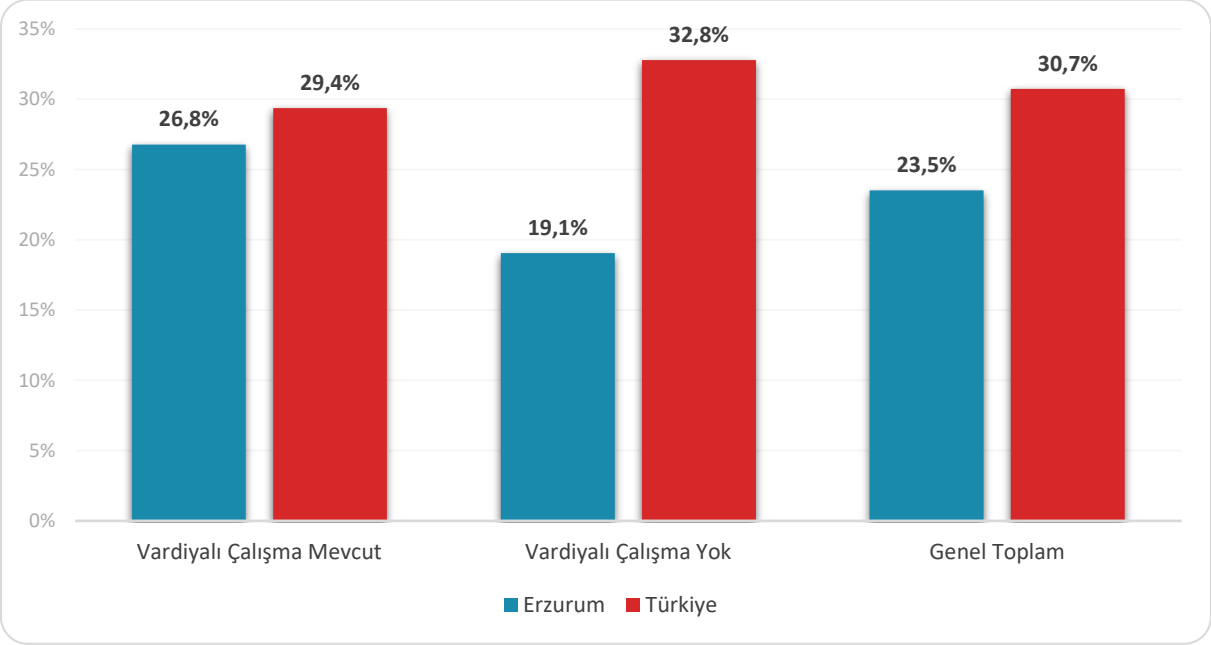

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında, erkeklerin yoğun bir şekilde istihdam edildiği gözlemlenmektedir. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından özel düzenlemelere tabidir. Türkiye genelinde vardiyalı çalışma olmayan işyerlerinde kadın çalışan oranı yüzde 32,8 iken, vardiyalı çalışma olan işyerlerinde bu oran yüzde 29,4'e düşmektedir. Yasal

yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde kadın istihdamının daha düşük seviyelerde yer alması beklenen bir durumdur. Ancak bu durum sektörel olarak farklılık gösterebilmektedir.

Şekil 8'de ilimiz için söz konusu eğilime benzer bir durum gözlenmektedir. Erzurum ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde çalışan kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine kıyasla daha düşüktür. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 26,8 iken, erkek çalışanların oranı yüzde 53,2 seviyesindedir. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların oranı yüzde 19,1; erkeklerin oranı yüzde 80,9 düzeyindedir. Ülkemizde istihdamın büyük çoğunluğu erkek çalışanlardan oluşmaktadır. Türkiye genelinde araştırma kapsamında kadın çalışan oranı yüzde 30,7 seviyesindedir.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerinde kadın çalışan oranında 3,4 puanlık bir fark bulunmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre daha yüksektir.

Şekil 9: Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyerlerinin Oranı

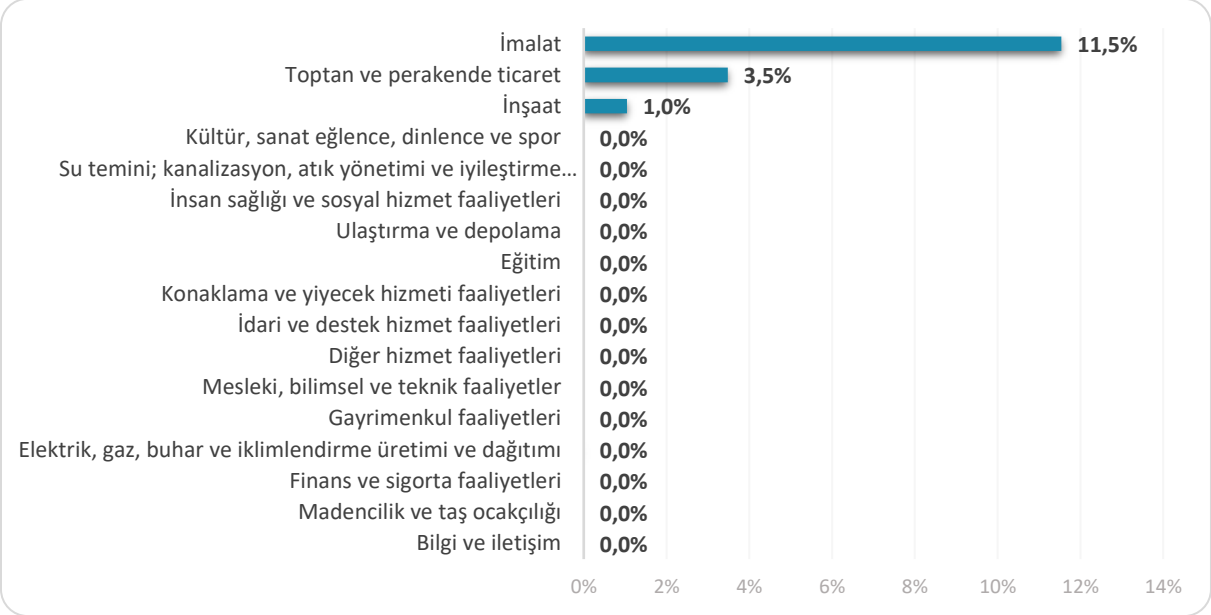

Erzurum ilindeki işyerlerinin içerisinde ihracat yapanların oranı yüzde 2,6 düzeyindedir. İmalat sektöründe ihracat yapan işyerlerinin oranı yüzde 11,5 seviyesindedir. İhracat yapan işyeri oranı bakımından ikinci sırada ise toptan ve perakende ticaret sektörü bulunmaktadır. Türkiye geneli 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 28,4'ü ihracat yapmaktadır ve bu alanda öne çıkan sektör yüzde 57,9 ile imalat sektörüdür.

İhracat yapan işyerlerinin oranının yüksek olması, ilgili sektörlerin nispeten ihracata dayalı ekonomik faaliyet gösterdiklerine işaret etmektedir. İhracat yapan işyerlerinde istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin genellikle daha yüksek olması beklenmektedir. Bu işyerleri, uluslararası pazarlarda rekabet edebilme yeteneğine sahip olmaları nedeniyle genellikle büyük ölçekli ve teknolojik olarak gelişmiş olmaktadır. Bu durum, ihracat yapan işyerlerinin ekonomik büyümeye ve istihdama olumlu katkıda bulunma potansiyeline işaret etmektedir.

Şekil 10: Sektörlere Göre E-Ticaret Uygulamasına Sahip İşyerlerinin Oranı

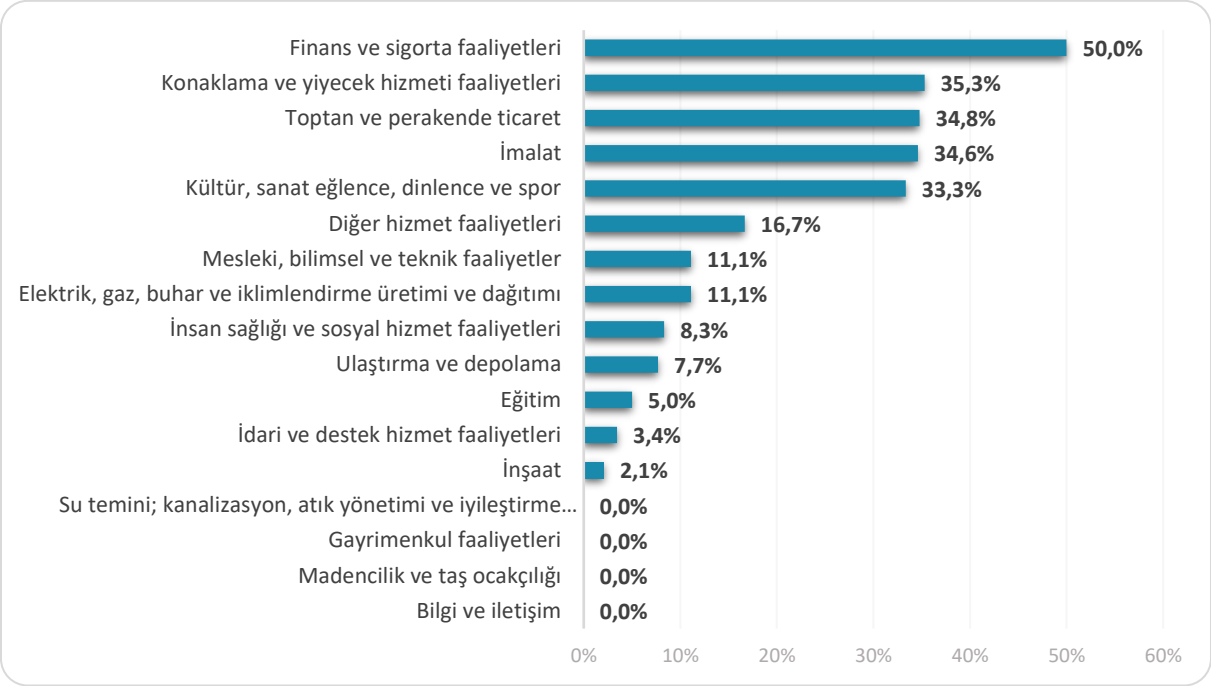

Bu çalışma kapsamında işverenlere mal ve hizmet satışlarında e-ticaret uygulamaları olup olmadığı sorulmuştur. Erzurum ilinde e-ticaret uygulamasına sahip işyerlerinin oranı yüzde 19,3 seviyesindedir. Finans ve sigorta faaliyetleri, yüzde 50,0 ile en yüksek e-ticaret uygulamasına sahip olan sektör olarak öne çıkmaktadır. Türkiye geneli 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerine ise bu oran yüzde 17,1 seviyesindedir. Erzurum ili e-ticaret uygulamasına sahip işyerleri oranında Türkiye ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir.

E-ticaretin önemi son yıllarda belirgin bir şekilde artış göstermiştir ve dijital dönüşümle birlikte işyerleri gelecekte hizmet ve mal satışlarında daha fazla e-ticaret kullanmayı planlamaktadır. E-ticaret, işyerlerine rekabet avantajı sağlamaktadır. Küçük ve orta ölçekli işyerleri, dijital platformlar aracılığıyla küresel pazarda varlık gösterme imkânına sahip olmaktadır.

Şekil 11: Sektörlere Göre Ar-Ge Çalışması Yapan İşyerlerinin Oranı

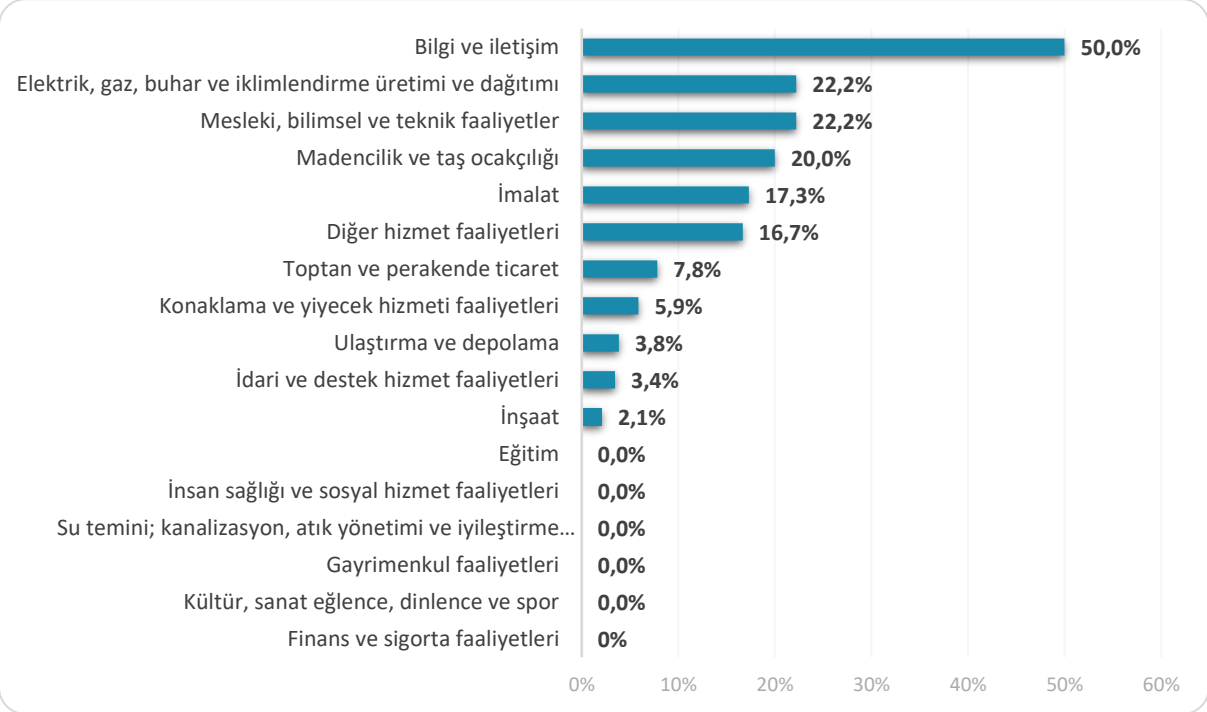

ERZURUM ilinde Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı yüzde 7,7 olarak gerçekleşmiştir. Bilgi ve iletişim sektöründeki işyerlerinin içinde Ar-Ge çalışması olan işyerlerinin oranı yüzde 50 seviyesindedir. Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı ve mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler sektörlerinde ise Ar-Ge çalışması olan işyerlerinin oranı yüzde 22,2 seviyesindedir. Bu sektörleri yüzde 17,3 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektörü takip etmektedir.

Türkiye genelinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 18,2'si Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Yüzde 50,4 ile bilgi ve iletişim, yüzde 31,3 ile imalat sektörleri Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranında ön plana çıkmaktadır.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçerisinde Yatırım Planlayan İşyerlerinin Oranı

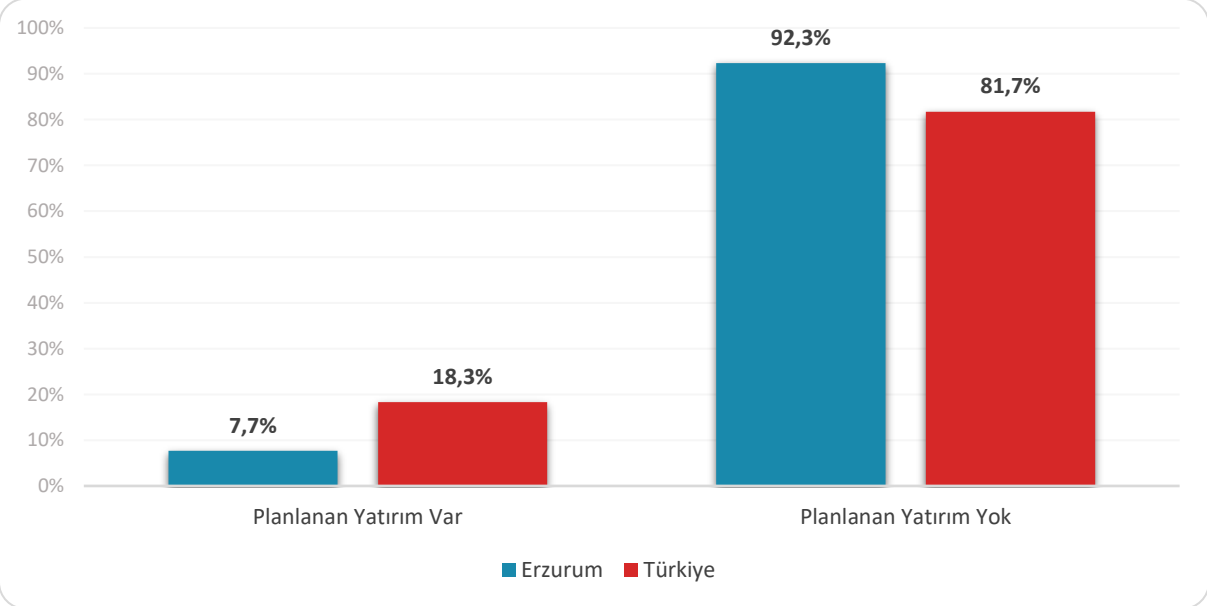

Türkiye genelinde 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 18,3'ü gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Erzurum ilinde yüzde 7,7 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 13'te planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 13: Yatırım Planlayan İşyerlerinin Planlanan Yatırım Türleri

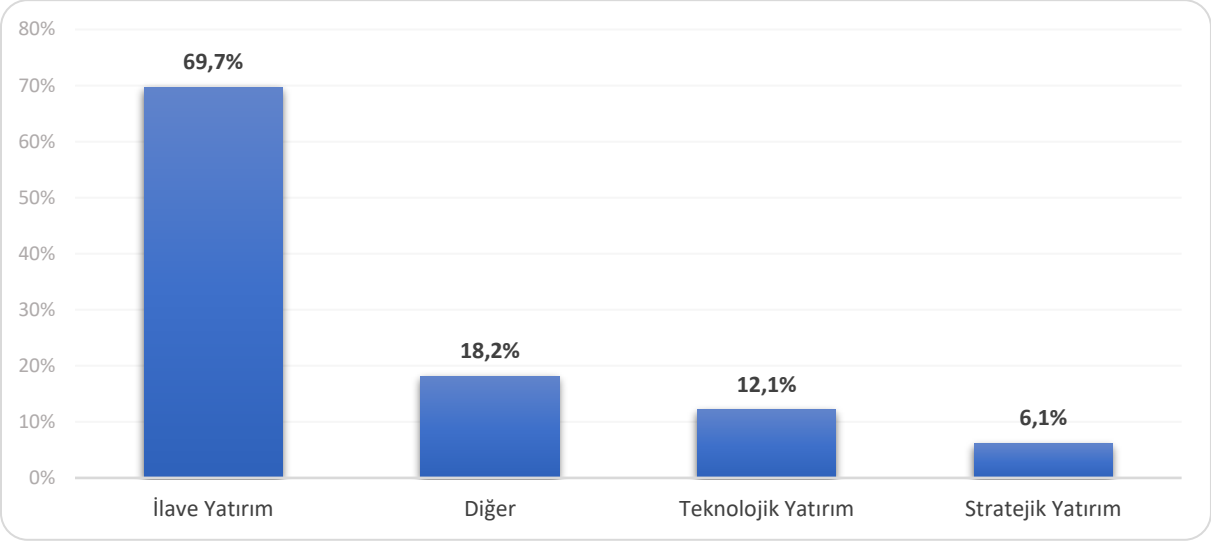

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işyerleri yatırım türlerine göre incelendiğinde, Erzurum ilinde 20 ve üzeri istihdamlı yatırım yapmayı planlayan işyerlerinin içinde ilave yatırım yapmayı planlayanların oranı yüzde 69,7; teknolojik yatırım yapmayı planlayanların oranı yüzde 12,1 ve stratejik yatırım yapmayı planlayanların oranı yüzde 6,1 seviyesindedir. Yatırım yapmayı planlayan işyerlerinin büyük bir oranda ilave yatırım eğiliminde olması önümüzdeki dönemde işgücüne ve bölgesel işsizlik rakamlarında olumlu bir etki yaratması beklenmektedir.

Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 70'i ilave yatırım, yüzde 24,3'ü teknolojik yatırım, yüzde 17,8'i stratejik yatırım türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Oranı

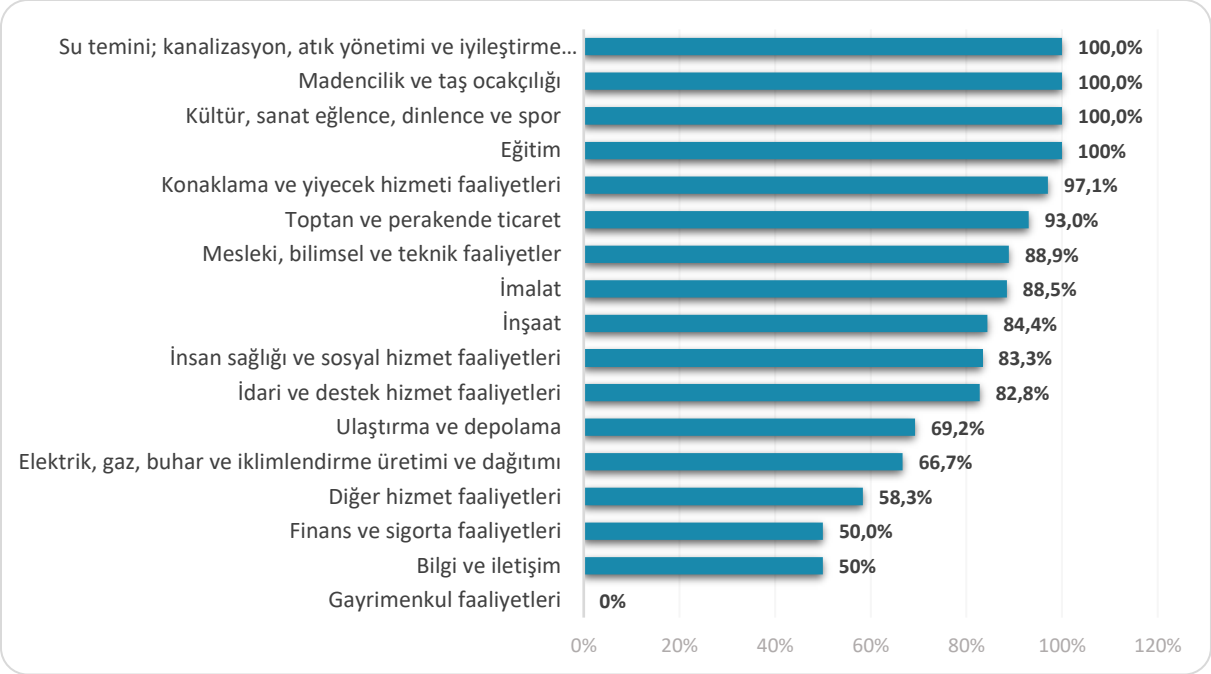

Şekil 14'te İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Türkiye genelinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 50,2'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Erzurum ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı ise yüzde 86,5 seviyesindedir. İlimizdeki bu oran Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. Bu durum Erzurum ilinde İŞKUR'un piyasa üzerindeki olumlu etkisinin Türkiye geneline göre daha iyi olduğunu göstermektedir.

Erzurum ilinde, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Madencilik ve taş ocakçılığı, Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor ile Eğitim sektörlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. Bu sektörleri yüzde 97,1 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü takip etmektedir. Araştırma kapsamında ilin en çok işyeri sayısına sahip sektörü olan Toptan ve perakende ticaret sektöründe İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyeri oranı il geneli olan yüzde 86,5 seviyesinin üstünde ve yüzde 93,0 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 9: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Hizmetlerimize Göre Oranları

Hizmet Türleri	İşyeri Oranı
Danışmanlık ve Yönlendirme	95,2%
Eleman Temini	72,4%
Teşvikler	59,0%
İşbaşı Eğitim Programları	2,4%
Mesleki Eğitim Kursu	0,3%
Kısa Çalışma Ödeneği	0,3%
Nakdi Ücret Desteği	0,0%
Genel Toplam	**100,0%**

Erzurum ilinde İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanmış olan işyerlerinden, kısa çalışma ödeneğinden faydalananların oranı yüzde 0,3 ; eleman temini kapsamında hizmetlerimizden yararlanan işyerlerinin oranı yüzde 72,4 ve danışmanlık ve yönlendirme kapsamında hizmetlerimizden yararlananların oranı yüzde 95,2 seviyesindedir. Erzurum ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyeri oranının yüksek olması, bölge genelinde İŞKUR'un etkinliğini artırdığını göstermektedir.

Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

Erzurum ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmayan işverenlere nedenleri sorulduğuna ilk üç sırada, yüzde 75,9 ile "Diğer", yüzde 12,1 ile "İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor." ve yüzde 8,6 ile "İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum." seçenekleri gerekçe olarak gösterilmiştir. Erzurum ilinde, Kurum faaliyetleri hakkında yeterli bilgi sahibi olmayan işyerlerinin oranı Türkiye geneline göre daha düşük seviyede gerçekleşmiştir. Bu durum Erzurum ilinde İŞKUR'un faaliyetleri hakkında yapılan çalışmaların etkili olduğunu göstermektedir.

Erzurum ilinde araştırma kapsamında, 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinde toplamda 32 bin 948 çalışan belirlenmiştir. Bu çalışanların cinsiyet dağılımına bakıldığında, 25 bin 197 erkek çalışan 7 bin 751 kadın çalışan tespit edilmiştir.

Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Sektör	Kadın Çalışan	Erkek Çalışan	Toplam Çalışan
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	2.000	6.800	8.800
Toptan ve perakende ticaret	1.438	5.466	6.904
İnşaat	205	3.470	3.675
İmalat	1.104	2.549	3.653
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	1.187	1.389	2.575
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	198	1.094	1.292
Ulaştırma ve depolama	77	1.184	1.260
Eğitim	624	496	1.120
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	545	467	1.012
Madencilik ve taş ocakçılığı	31	706	738
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	149	482	631
Diğer hizmet faaliyetleri	126	442	568
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	12	253	265
Bilgi ve iletişim	29	218	248
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	10	122	132
Finans ve sigorta faaliyetleri	8	34	42
Gayrimenkul faaliyetleri	8	26	34
Genel Toplam	**7.751**	**25.197**	**32.948**

Erzurum ilinde çalışanların sektörlere göre dağılımı incelendiğinde İdari ve destek hizmet faaliyetleri, Toptan ve perakende ticaret, İnşaat sektörleri çalışan sayısının en fazla olduğu sektörler olarak ön plana çıkmaktadır. Bu üç sektörde çalışanların toplam çalışanlar içindeki oranı yüzde 58,8 düzeyindedir.

İlimizde kadın istihdamının en fazla olduğu sektör İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüdür. İl genelindeki toplam kadın çalışanların içinde İdari ve destek hizmet faaliyetleri payı yüzde 22,7 seviyesindedir. Erzurum ilinde kadın çalışan oranının en yüksek olduğu sektör ise eğitim sektörüdür ve bu sektördeki kadın çalışanların oranı yüzde 55,7 düzeyindedir.

Türkiye genelinde insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ile eğitim sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir.

İlimizde araştırma kapsamında yer alan 436 işyerinden 151'inde engelli çalışan istihdam edilmektedir. Engelli bireylerin istihdamı konusunda karşılaşılan en önemli zorluklardan biri, önyargılardır. Herkesin engelli veya engelli adayı olma ihtimali taşıdığını unutmamak, engelli bireyleri işgücüne dahil etme sürecinde önemli bir adımdır. Bu bağlamda, Türkiye'de engellilere yönelik istihdam politikaları, Anayasa başta olmak üzere çeşitli yasal düzenlemelerle belirlenmiştir. Anayasa tarafından öne çıkarılan eşitlik ilkesinin yanı sıra, pozitif ayrımcılığı öngören düzenlemeler, engellilere yönelik istihdam politikalarının temelini oluşturmaktadır.

İşverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde 3 engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde 4 engelli işçiyi meslek, beden ve ruhsal durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler.

İŞKUR'un engelli vatandaşlarımıza yönelik sunmuş olduğu önemli bir hizmet de Engelli Kendi İşini Kurma Hibe Desteği Projeleridir. Bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerle kaybetmesi nedeniyle işgücü kaybının en az yüzde 40 olduğu "Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları" ile belgelenen kişiler, üretime katkıda bulunarak öncelikle kendi geçimlerini sağlamak sonra da ilave istihdam oluşturmak amacıyla hazırlayacakları projeleriyle e-Devlet üzerinden "Engelli Kendi İşini Kurma Hibe Desteği" kapsamında başvuruda bulunabilmektedirler. Kurumumuz internet sitesinin duyurular bölümünde Başvuru Rehberi ve usul esaslar yayınlanmaktadır.

2.2. AÇIK İŞLER

Açık işler, işgücü piyasasında işverenlerin taleplerini ve ihtiyaçlarını ortaya koymaktadır. Açık işlere ilişkin bilgiler derlenerek ihtiyaç duyulan meslekler ve bu mesleklere ilişkin talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisi elde edilmektedir. Bu bilgiler, açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek amacıyla alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve varsa bu açık işlere ait meslek bilgisinin yanında, bu mesleklerde cinsiyet ve yaş grubu tercihleri, engelli çalışan tercih edip etmeyecekleri, mevcut açık işler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, bu meslekler için aranan becerileri, işyerlerinin boş pozisyonlarını doldurabilmek için iş arayanları hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 11: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı

Sektör	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşyeri Oranı
İmalat	106	2,8%	11,5%
Toptan ve perakende ticaret	52	0,7%	17,4%
İnşaat	38	1,0%	5,2%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	22	1,7%	14,7%
Madencilik ve taş ocakçılığı	8	1,1%	20,0%
Eğitim	6	0,5%	5,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	3	0,1%	11,1%
Ulaştırma ve depolama	1	0,1%	3,8%
Diğer hizmet faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0	0,0%	0,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0	0,0%	0,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Bilgi ve iletişim	0	0,0%	0,0%
Genel Toplam	**236**	**0,7%**	**9,3%**

Erzurum ili İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre, 40 işyerinde toplamda 236 açık iş pozisyonu tespit edilmiştir. Erzurum ilinde en fazla açık iş sayısına sahip sektör, 106 kişilik açık işle imalat sektörüdür. En fazla açık işin İmalat sektöründe olmasının nedeni, ilimizde faaliyet gösteren tekstil

fabrikalarının sayısının artması ve mevcut fabrikaların büyüme eğiliminde olmasıdır. Araştırma döneminde en fazla açık işi olan ikinci sektör ise 52 kişilik açık iş sayısı ile Toptan ve perakende ticaret sektörüdür. İnşaat sektörü, 38 kişilik açık iş sayısı ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması ile elde edilmektedir. Erzurum ilinde açık iş oranı yüzde 0,7 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde araştırma döneminde açık iş oranı yüzde 1,9 seviyesindedir. Erzurum ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Erzurum ilinde açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 2,8 ile imalat olarak tespit edilmiştir.

Erzurum ilinde araştırma kapsamına giren 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin içinde açık işi bulunan işyerlerinin oranı yüzde 9,3 seviyesindedir. Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı ise yüzde 27,6 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 16: Mevcut Açık İşler İçin Cinsiyet Tercihi

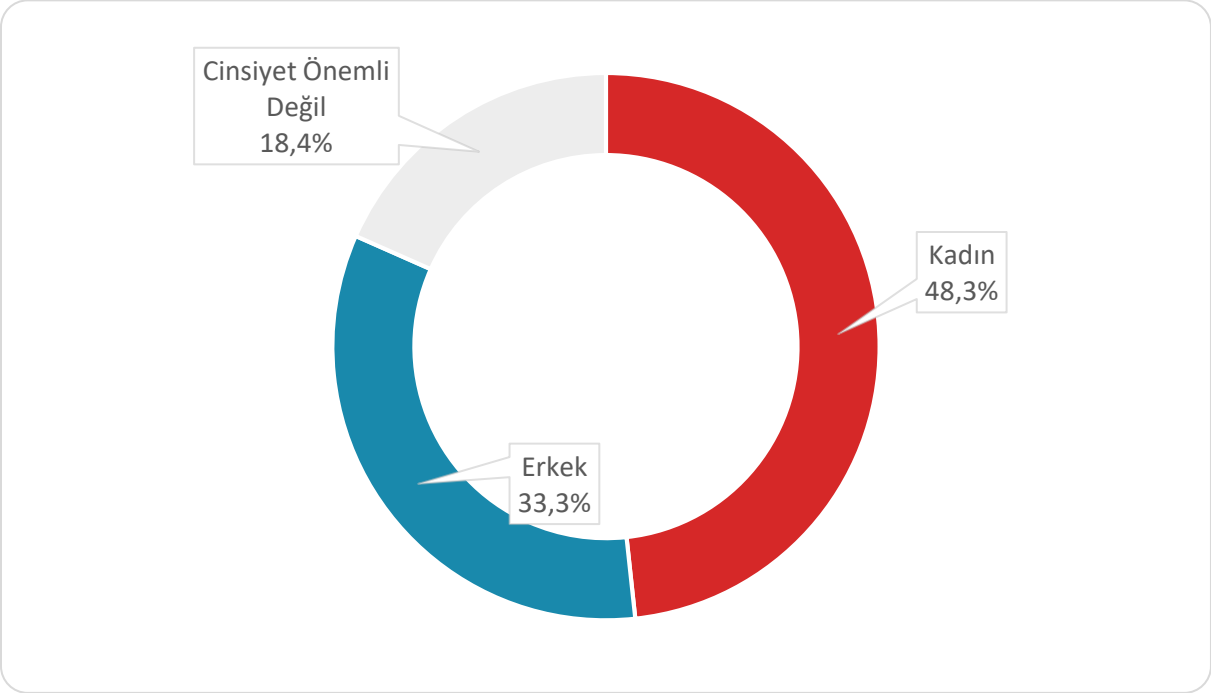

Şekil 16 üzerinde Erzurum ilinde araştırma sonucunda elde edilen 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin açık işlerindeki cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerin oranı yüzde 18,4 iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 58,5 olarak gerçekleşmiştir. Mevcut açık işler için kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 5,7 iken, Erzurum ilinde yüzde 48,3 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde açık işlerin yüzde 35,9'unda işverenler açık işlerinde erkek tercih edeceklerini belirtmiştir. Erzurum ilinde ise mevcut açık işlerin içinde erkek tercih edilen açık işlerin oranı yüzde 33,3 seviyesindedir.

Türkiye genelinde, çalışan sayısı içinde kadınların oranının düşük olmasına rağmen, işverenlerin büyük bir çoğunluğu mevcut açık iş pozisyonlarında istihdam edecekleri kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını ifade etmiştir. İlimizde bu durum farklılık göstermekte olup, cinsiyete göre eleman istekleri değişiklik göstermektedir.

Şekil 17: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Yaş Grupları

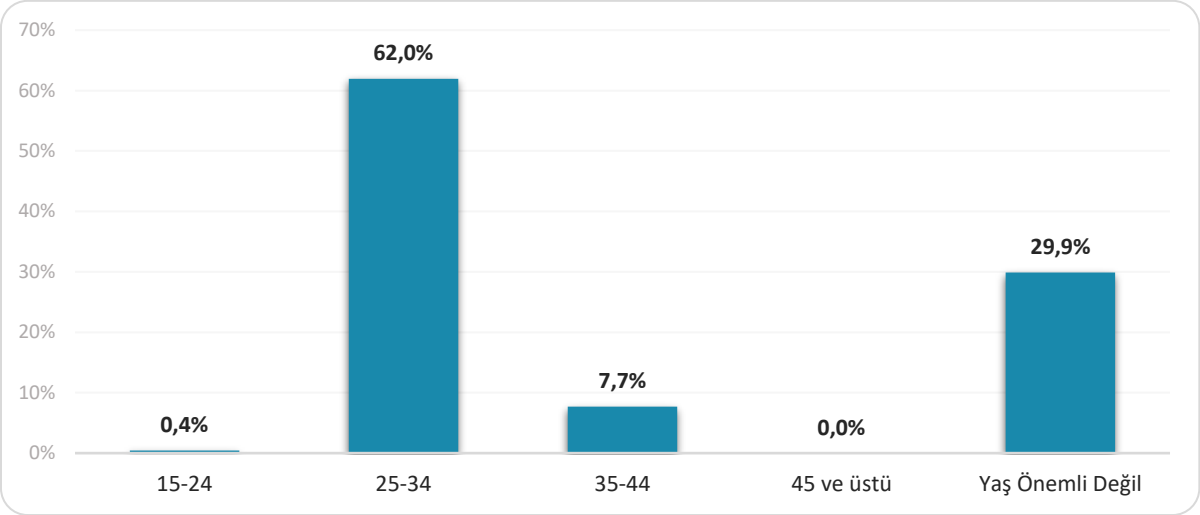

Araştırma kapsamında işverenlere mevcut açık iş pozisyonlarında tercih ettikleri yaş grubu sorulmuştur. Bu bağlamda, Erzurum ilindeki açık işlerde en çok talep edilen yaş grubu, yüzde 62 ile 25-34 yaş grubu olarak belirlenmiştir. Yaşın önemli olmadığı açık işler ise mevcut açık işlerin yüzde 29,9'unu oluşturmaktadır.

Türkiye geneli 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerindeki açık işlerde de benzer bir eğilim söz konusudur. Açık işi olan işverenlerin yarısı, mevcut açık iş pozisyonlarında 25-34 yaş grubundaki kişileri istihdam etmek istediklerini belirtmiştir. Yaşın önemli olmadığı açık işler ise mevcut açık işlerin yüzde 35'ini oluşturmaktadır.

Şekil 18: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

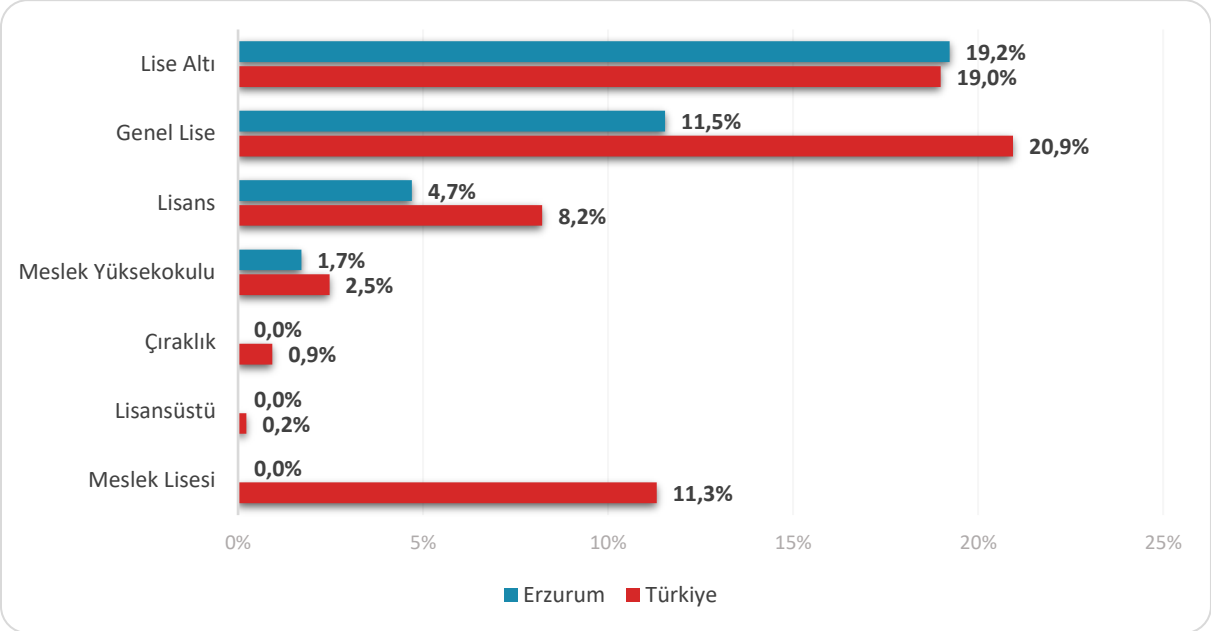

İşverenlere mevcut açık işleri için aradıkları asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. Erzurum ilindeki açık işler incelendiğinde, eğitimin önemli olmadığı açık işlerin oranı yüzde 62,8 düzeyindedir. Bu oran, Türkiye genelinde yüzde 36,9 olarak gerçekleşmiştir ve ilimizde bu oran Türkiye ortalamasının üzerindedir. İlimizde açık iş sayısının en fazla İmalat sektöründe olduğu göz önüne alınırsa bu sektörde yer alan ara

eleman ihtiyacından kaynaklanan açık işlerde eğitim düzeyinin önemli olmadığı hatta mesleki tecrübenin eğitimden daha önemli olduğu gözlemlenmektedir.

Lise altı mezunu talep edilen açık işlerin payı yüzde 19,2 seviyesiyle ikinci sırada yer alırken, genel lise mezunu talep edilen açık işlerin payı ise yüzde 11,5 seviyesiyle üçüncü sırada bulunmaktadır.

Şekil 19: Mevcut Açık İşlerin Aranma Kanalı

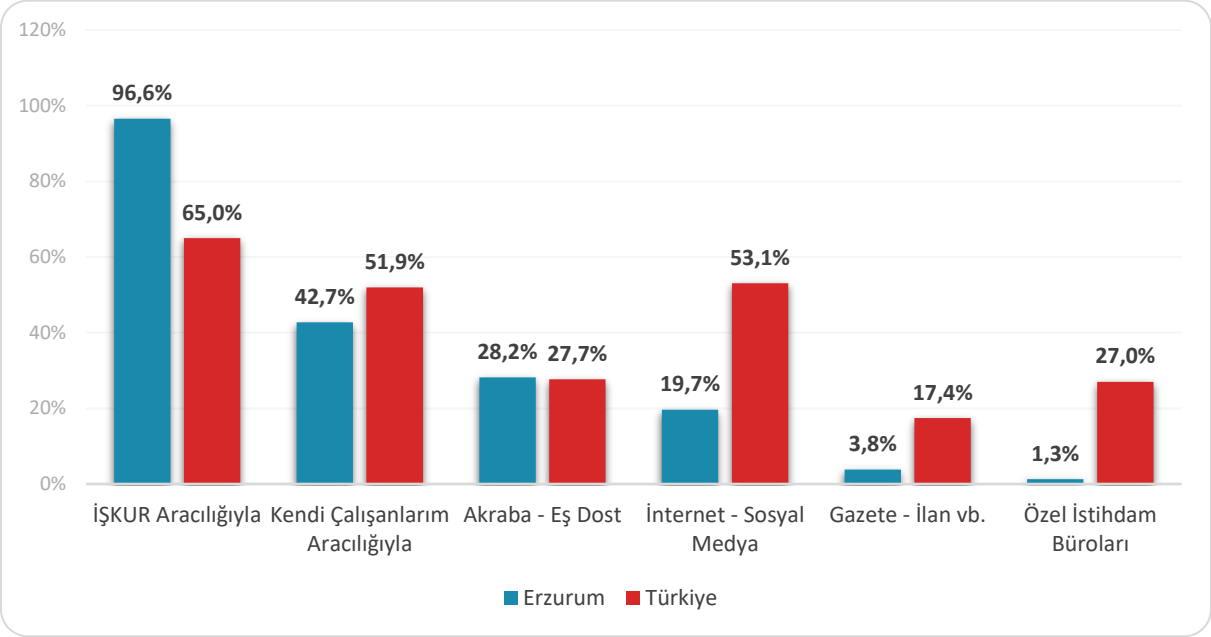

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu, özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek ve iş arayanla doğru işi en etkin biçimde eşleştirmek Kurumumuzun en önemli görevlerinden biridir.

Şekil 19 üzerinde Erzurum ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Erzurum ilinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin içinde İŞKUR Aracılığıyla arananların oranı yüzde 96,6 seviyesindedir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 65 olarak gerçekleşmiştir. Erzurum ilinde ikinci sırada Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla aranan açık işler yer almakta ve bu oran yüzde 42,7 gerçekleşmiştir. Üçüncü sırada ise yüzde 28,2 ile Akraba - Eş Dost aranan açık işler yer almaktadır.

Tablo 12: Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceriler	Öncelik Sırası
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi	1
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	2
Takım Çalışması	3
İş Tecrübesi	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	5
İletişim ve İfade Yeteneği	6
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	7
Bilgisayar Kullanımı	8
Analitik Düşünebilme	9
Yabancı Dil	10
Programlama Dili Bilgisi	-

Erzurum ilinde açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde "Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi" ilk sırada yer almaktadır. Bu beceriyi sırasıyla "Fiziki ve Bedensel Yeterlilik" ile Takım Çalışması takip etmektedir.

Tablo 13: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayıları

Meslek Grubu	Toplam Açık İş
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	137
Hizmet ve Satış Elemanları	33
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	22
Profesyonel Meslek Mensupları	13
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	11
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	10
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	7
Yöneticiler	2
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0
Genel Toplam	**236**

Erzurum ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar grubunda olduğu tespit edilmiş olup toplam açık işler içerisinde bu meslek grubunun payı yüzde 58,1 seviyesindedir. İkinci sırada ise Hizmet Ve Satış Elemanları grubu bulunmaktadır.

Tablo 14: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Arama Kanalları

Meslek Grubu	Akraba - Eş Dost	Gazete - İlan vb.	İnternet - Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	25,7%	0,0%	0,0%	100,0%	25,7%	0,0%
Hizmet ve Satış Elemanları	15,2%	3,0%	72,7%	90,9%	75,8%	0,0%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	40,9%	18,2%	31,8%	100,0%	86,4%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	23,1%	7,7%	0,0%	100,0%	15,4%	0,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	36,4%	0,0%	36,4%	100,0%	72,7%	0,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	50,0%	0,0%	50,0%	80,0%	80,0%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	71,4%	42,9%	57,1%	57,1%	42,9%	14,3%
Yöneticiler	0,0%	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; Erzurum ilinde arama kanalları içerisinde İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grupları Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Tesis ve Makine Operatörleri, Profesyonel Meslek Mensupları, Nitelik Gerektirmeyen

Meslekler ve Yöneticiler grupları olmuştur. Bu meslek gruplarındaki açık işlerin büyük bölümü İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur.

Tablo 15: Açık İşi En Fazla Olan İlk 10 Meslek İçin Talep Edilen Beceri Sırası

Meslek	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Analitik Düşünebilme	İletişim ve İfade Yeteneği	İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	İş Tecrübesi	Programlama Dili Bilgisi	Bilgisayar Kullanımı	Yabancı Dil
Konfeksiyon İşçisi	1	2					3				
Satış Danışmanı / Uzmanı	2	4		1	4	5	6	3			
Betonarmeci	2					1					
İnşaat Boyacısı/Boyacı	2					1					
Kamyon Şoförü	2	1						3			
Servis Komisi	2			3				1			
Selektör Makinesi Operatörü	3	2		1							
Elektrikçi (Genel)	1					2					
Garson (Servis Elemanı)	2			3	4			1			
Beton Ve Betonarme Kalıpçısı	2					1					

Tablo 15 üzerinde Erzurum ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. “Betonarmeci, İnşaat Boyacısı/Boyacı, Beton Ve Betonarme Kalıpçısı” mesleklerinde “Sorun Çözme ve İnsiyatif Alabilme” becerisi ilk sırada aranmaktadır. En çok açık işi olan Konfeksiyon İşçisi mesleğinde sırasıyla yeterli mesleki/teknik bilgi, fiziki ve bedensel yeterlilik, takım çalışması en çok talep edilen ilk üç beceri olmuştur.

Tablo 16: Tercih Edilen Cinsiyete Göre En Fazla Açık İşi Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Konfeksiyon İşçisi	Betonarmeci	Satış Danışmanı / Uzmanı	Konfeksiyon İşçisi
Temizlik Görevlisi	İnşaat Boyacısı/Boyacı	Servis Komisi	Satış Danışmanı / Uzmanı
Satış Danışmanı / Uzmanı	Kamyon Şoförü	Garson (Servis Elemanı)	Betonarmeci
Bilgi İşlem Destek Elemanı	Selektör Makinesi Operatörü	Elektrik-Elektronik Mühendisi	İnşaat Boyacısı/Boyacı
Tercüman (İngilizce)	Elektrikçi (Genel)	Çaycı	Kamyon Şoförü
Çağrı Merkezi Elemanı	Beton Ve Betonarme Kalıpçısı	Muhasebeci	Servis Komisi
İnsan Kaynakları Uzmanı	Pazarlamacı	Hızlı Servis (Fast Food) Restoran Yöneticisi (Manager)	Selektör Makinesi Operatörü
Kasiyer	Beden İşçisi (Taşıma, Yükleme-Boşaltma)	Aşçı Yardımcısı	Elektrikçi (Genel)
Sekreter	İş Makineleri Operatörü	Ön Muhasebeci	Garson (Servis Elemanı)
Reyon Görevlisi	Sevkiyat Görevlisi	Aşçı	Beton Ve Betonarme Kalıpçısı

Erzurum ilinde en fazla açık iş olan meslekler, Konfeksiyon İşçisi, Satış Danışmanı / Uzmanı ve Betonarmeci meslekleridir. İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde bulundukları açık iş sayısı en fazla olan meslek ise Konfeksiyon İşçisi mesleğidir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu ve açık iş sayısının en fazla olduğu meslek Betonarmeci, cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise en çok aranan meslek Satış Danışmanı / Uzmanı mesleğidir.

2.3. TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER (TGÇM)

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında işverenlere son bir yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bu mesleklerde eleman temininde güçlük çekilmesinin nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Erzurum ili işgücü piyasasının talep kısmında yaşanan darboğazları daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin temin etmekte güçlük çektiği meslekler, eleman sayıları ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin etmekte zorlandığı gibi veriler ile önemli bilgi elde edilmektedir. Bu bölümde ele alınacak bilgiler, İlin istihdam politikasına da yön verecektir. Bu kapsamda temininde güçlük çekilen meslekler, sektör ve meslek grupları bazında detaylıca incelenecektir.

Araştırma kapsamında Türkiye genelinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinden 28 bin 9 işyerinin çeşitli mesleklerde eleman temininde güçlük çektiği tespit edilmiştir. Erzurum ilinde ise 20 ve daha fazla istihdamlı 46 işyerinde son bir yıl içerisinde temininde güçlük çekilen meslek olduğu ifade edilmiştir. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 26,4'ü son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çektiğini belirtirken, Erzurum ilinde ise bu oran yüzde 10,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 17: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayıları

Sektör	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
Toptan ve perakende ticaret	45
İnşaat	39
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	34
Eğitim	21
İmalat	17
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	4
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	3
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1
Ulaştırma ve depolama	1
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0
Diğer hizmet faaliyetleri	0
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0
Gayrimenkul faaliyetleri	0
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0
Madencilik ve taş ocakçılığı	0
Finans ve sigorta faaliyetleri	0
Bilgi ve iletişim	0
Genel Toplam	**167**

Erzurum ilinde 167 kişilik işgücü için eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle Toptan ve perakende ticaret sektörü 45 kişi ile ön plana çıkmaktadır. Erzurum ilinde temininde güçlük çekilen elemanların içinde Toptan ve perakende ticaret sektörünün payı yüzde 27,3 seviyesindedir. Bunun dışında, inşaat yüzde 23,6 ikinci sırada ve Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü ise yüzde 20,6 ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Şekil 20: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısının Dağılımı

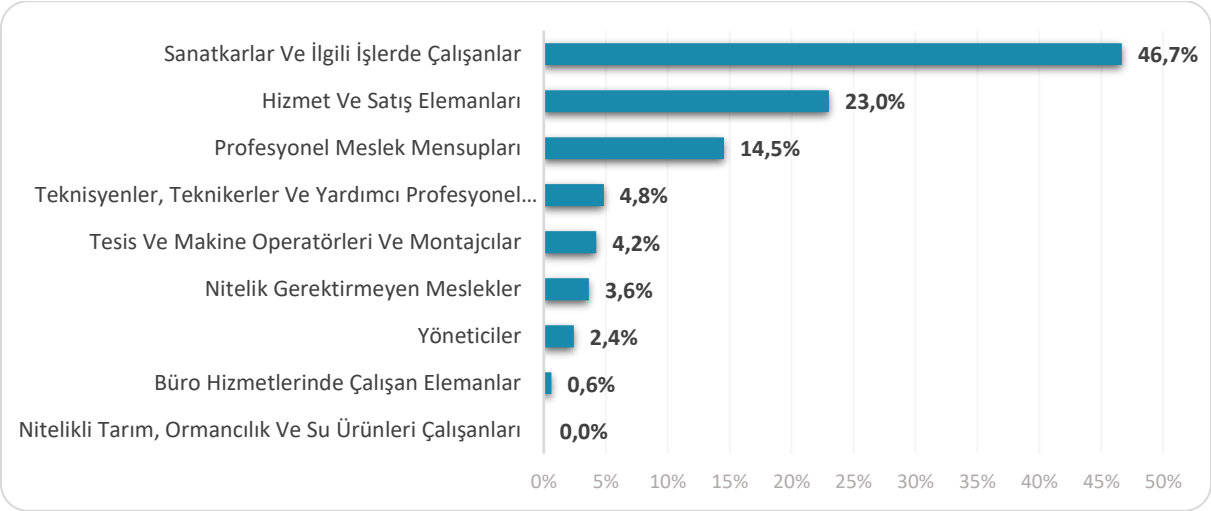

Erzurum ilinde meslek gruplarına göre eleman temininde güçlük çekilen meslekler incelendiğinde 78 kişi ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubunun ön plana çıktığı görülmektedir. Bu meslek grubunun toplam TGÇM içindeki payı yüzde 46,7 seviyesindedir.

Türkiye genelinde tesis ve makine operatörleri ve montajcılar meslek grubu temininde güçlük çekilen eleman sayısında birinci sırada bulunmaktadır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde ilgili meslek grubunun payı yüzde 29,5 seviyesindedir.

Tablo 18: Eleman Temininde Güçlük Çekilen İlk 10 Meslek

Meslek	TGÇM Eleman Sayısı
Beton Ve Betonarme Kalıpçısı	16
Servis Komisi	14
İnşaat Demiri Bağlama Ustası	10
Parke Döşeyicisi	10
Ağaç Palet İmalatçısı	10
Garson (Servis Elemanı)	6
Mobilya Montajcısı	5
Pazarlamacı	5
Okul Öncesi Öğretmeni	5
Aşçı	5

Erzurum ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 16 kişi ile Beton Ve Betonarme Kalıpçısı mesleği yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 14 kişi ile Servis Komisi ve 10 kişi ile İnşaat Demiri Bağlama Ustası meslekleri gelmektedir.

Şekil 21: Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

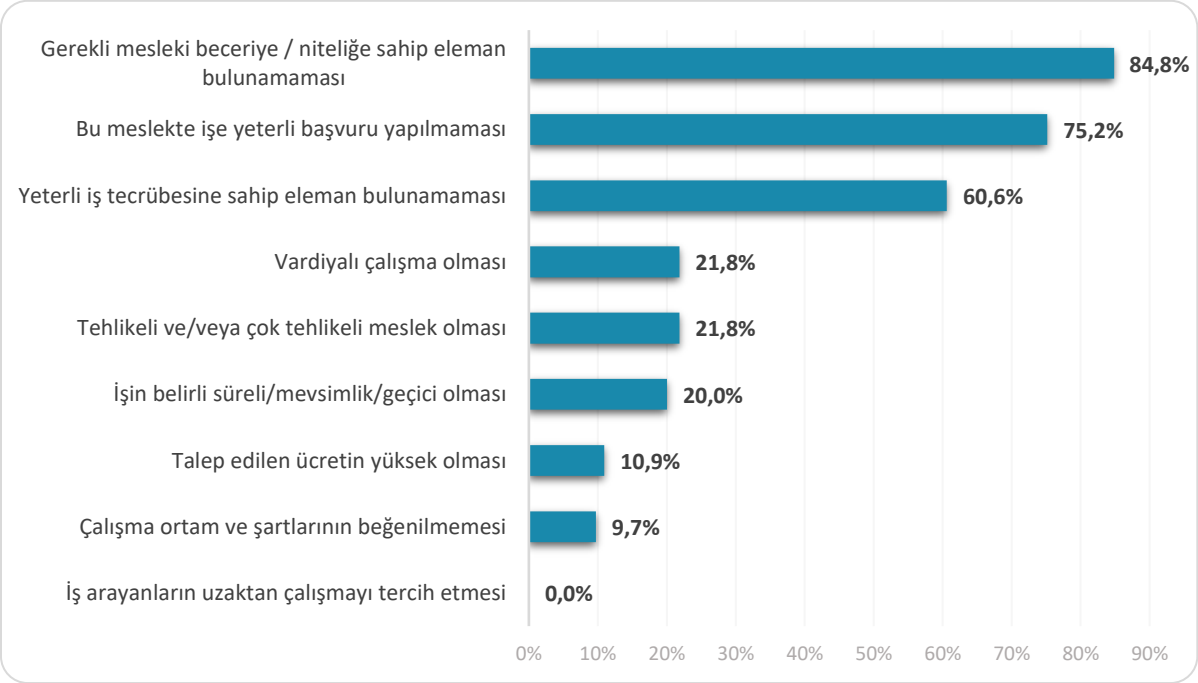

Erzurum ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada yüzde 84,8 ile gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. İkinci sırada ise yüzde 75,2 ile

bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması gelmektedir. Türkiye geneli 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinin TGÇM nedenleri dağılımında ilk sırada yüzde 85,5 ile bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması yer almaktadır.

Eleman temininde güçlük çekilme nedenlerini ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için talep edilen beceri ve tecrübeye sahip bireyler sağlandığında işgücü talep ve arzı dengelenmiş olacaktır.

2.4. GELECEK DÖNEM İSTİHDAM BEKLENTİLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. Her ay düzenli olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından gerçekleştirilen İktisadi Yönelim Anketleriyle imalat sanayinde yer alan firmalardan gelecek 3 aylık döneme ilişkin istihdam beklentileri derlenmektedir. TCMB'nin bu kapsamda her ay yayınladığı istatistikler ise yalnızca imalat sektörü ve ülke geneline ilişkin bilgi vermektedir. İşgücü Piyasası Araştırmaları ise işverenlere bir yıl sonrası için öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimlerini belirlemektedir. Ayrıca istihdam özelinde, teknolojik değişim ve dönüşümün işverenlerin bulundukları sektöre gelecek 10 yılda nasıl etki edeceği de İPA ile işverenlere sorulmaktadır. İPA verilerinden elde edilen bilgilerle 17 sektör için Türkiye geneli ve il düzeyinde raporlar düzenli olarak her yıl yayımlanmaktadır.

Bu bölümde Erzurum ilinde 2023 Yılı araştırma dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen "14 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 21,1'i çeşitli mesleklerde net istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Erzurum ilinde net istihdamın artacağını düşünen işyerlerinin oranı yüzde 6,5 seviyesindedir. Öte yandan bazı meslekler için net istihdamın azalacağını düşünen işyerlerinin oranı, ülke genelinde yüzde 2 ve Erzurum ilinde ise yüzde 0,2 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 19: Sektörlere Göre Beklenen İstihdam Değişimi ve Oranı

Sektör	Net İstihdam Değişimi	Net İstihdam Değişim Oranı
Toptan ve perakende ticaret	78	1,1%
İnşaat	54	1,5%
İmalat	42	1,2%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	21	1,6%
Eğitim	8	0,7%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	5	0,8%
Ulaştırma ve depolama	1	0,1%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0	0,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0	0,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	0	0,0%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0	0,0%
Madencilik ve taş ocakçılığı	0	0,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0	0,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0	0,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0	0,0%
Bilgi ve iletişim	0	0,0%
Genel Toplam	**209**	**0,6%**

Türkiye genelinde 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinde bir yıl sonrası için (14 Temmuz 2024) istihdamın yüzde 3,3 oranında artacağı beklenmekte olup Erzurum ilinde ise bu oran yüzde 0,6 olup ülke genelinin altında gerçekleşmiştir.

En fazla net istihdam artışı 78 kişilik artış ile Toptan ve perakende ticaret sektöründe beklenmektedir. İkinci sırada ise 54 kişi ile İnşaat sektörü gelmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı yüzde 1,6 ile Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri beklenmektedir. İkinci sırada ise yüzde 1,5 ile inşaat sektöründe beklenmektedir.

Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Beklenen İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net İstihdam Değişimi
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	45
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	38
Hizmet Ve Satış Elemanları	34
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	32
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	30
Profesyonel Meslek Mensupları	11
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	10
Yöneticiler	4
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	3
Genel Toplam	**209**

Erzurum ilinde önümüzdeki bir yıl içerisinde en fazla istihdam artışı beklenen meslek grupları teknisyenler, teknikerler ve yardımcı profesyonel meslek mensupları ile sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubudur. 14 Temmuz 2024 tarihine kadar en düşük istihdam artışı beklenen meslek grubu ise nitelikli tarım, ormancılık ve su ürünleri çalışanları meslek grubudur.

Tablo 21: En Fazla Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler
Satış Yönetimi / Perakende Satış Ve Mağaza Yönetimi Meslek Elemanı
Düz Dikiş Makineci
Betonarme Demircisi
Satış Danışmanı / Uzmanı
Pazarlamacı
Beden İşçisi (İnşaat)
Beton Ve Betonarme Kalıpçısı
İnşaat İşçisi
Elektrik Mühendisi
Garson (Servis Elemanı)

Erzurum İlinde gelecek dönem, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, satış yönetimi / perakende satış ve mağaza yönetimi meslek elemanı, düz dikiş makineci, betonarme demircisi meslekleridir. Erzurum ilinde net istihdam azalışı beklenen meslek bulunmamaktadır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2023 yılı Haziran – Temmuz aylarında saha çalışması gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında, ilimizde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ile istihdamın korunması ve artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sunması amacıyla Erzurum İli İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır. Ayrıca araştırma kapsamında yer alan işyerlerinden alınan bilgiler doğrultusunda işverenin son bir yıl içinde eleman temin etmekte güçlük çektiği meslekler ve nedenleri tespit edilmiştir. Bu veriler doğrultusunda hazırlanan raporun işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

İşgücü piyasasının aktörleri, emeğini arz eden çalışma istek ve arzusundaki kişiler ile emeği talep eden işverenlerdir. TÜİK tarafından her ay yayımlanan ve Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına ilişkin sonuçları içeren istatistikler, işgücü piyasasının arz yönüne ilişkin temel bilgi kaynağı kabul edilmektedir. TÜİK 2013 yılından günümüze il düzeyinde işgücü verisi yayınlamamaktadır. 2014 itibarıyla TÜİK'in yayınladığı işgücü istatistikleri içinde yalnızca yıllık bazda bölgesel veriler yer almaktadır. 2022 yılı TÜİK verilerine göre TRA1 (Erzurum, Erzincan, Bayburt) bölgesinde işsizlik oranı ise yüzde 9,2 düzeyindedir. 2024 yılından itibaren yıllık istatistiklerin il düzeyinde açıklanabilmesi için TÜİK tarafından çalışmalar sürdürülmektedir.

Erzurum ilinde İŞKUR'da kaydı bulunan kişilerin önemli bir bölümü vasıf gerektirmeyen mesleklere sahip kişilerdir. İlimizde mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı ile birlikte bazı sektörlerde kalifiye eleman temininde de sıkıntı yaşanmaktadır. Bir çok işveren, açık işlerinde ve eleman temininde güçlük çektiği mesleklerde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanabilmesi için İŞKUR'un aktif işgücü programlarının önemini ortaya koymaktadır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan eleman temininde güçlük çekilen mesleklere göre yapılacak çalışmalarla kurs ve programların planlanması istihdamın arttırılmasına yardımcı olacaktır.

Erzurum ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarına göre araştırma kapsamında yer alan işyerlerindeki toplam çalışanların içinde erkeklerin payı yüzde 76,5 iken kadınların payı ise yüzde 23,5% olarak tespit edilmiştir. İlimizde en fazla sayıda kadın çalışanın istihdam edildiği sektör toptan ve parekende ticaret sektörüdür. Kadın istihdamındaki yoğunluk sektörler arasında farklılık göstermektedir. Erzurum ilinde kadın çalışan oranı en yüksek olan sektör eğitim sektörüdür. Ülkemizde kadın çalışan oranının diğer sektörler ile kıyaslandığında nispeten daha yüksek olduğu sektörler eğitim ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleridir. Bu sektörlerde belirli bir eğitim düzeyinin üzerinde eğitime sahip kadınların istihdam edilme şansı daha yüksektir.

Ülkemizde kadınların işgücüne katılım oranı OECD ve AB ülkeleri ile kıyaslandığında düşük seviyededir. Kadınların işgücüne katılımının artması, kadınlara yalnızca ekonomik bağımsızlık kazandırmamakta, aynı zamanda sosyal hayatta daha etkin olmalarını sağlamaktadır. Ülkemizde ve ilimizde istihdamın arttırılması için kadın istihdamı teşvik edilmelidir. İş ve aile yaşamı dengesinin sağlanmasına yönelik gerekli düzenlemeler öncelikli olarak hayata geçirilmelidir. Kadınların eğitim seviyesinin artırılması, düşük eğitim seviyesine sahip kadınların mesleki eğitim kurslarından yararlandırılması, kadın istihdamına yönelik teşviklerin geliştirilmesi gerekmektedir. Kadın girişimcilere ait işyerlerinde kadın istihdamının diğer işyerlerine kıyasla daha fazla olduğu gözlenmektedir. Bu nedenle kadın girişimciliğini teşvik etmek önem arz etmektedir.

Erzurum ilinde İŞKUR'a kayıtlı kadın iş arayanların kayda değer kısmı nitelik gerektirmeyen mesleklerde iş aramaktadır. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde gelişim göstermelerine bağlıdır.

2023 yılında Erzurum ilinde aktif işgücü piyasası programları kapsamında 63 kurs ve program düzenlenmiş olup bu kurs ve programlardan toplam 383 kişi faydalanmıştır. İŞKUR tarafından açılan kurs ve programlar yararlanıcılara mesleki beceri ve tecrübe kazandırmaktadır. Bunun sonucunda da yararlanıcıların istihdam edilebilirliklerini artırmaktadır. 2024 yılında yürürlüğe giren yeni yönetmelik kapsamında, aktif işgücü piyasası programlarının ve bu programların işgücü piyasalarına etkilerinin artması beklenmektedir.

İŞKUR'un emek piyasalarındaki etkin rolü oldukça önemlidir. Aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak yeni bir meslek kazanmaları veya varolan mesleklerinde gerekli beceri ve tecrübeyi kazanmaları amaçlanmaktadır.

Erzurum ilinde 20 ve üzeri istihdama sahip işyerleri içerisinde istihdamda öncü sektörler imalat, toptan ve perakende ticaret ile inşaat sektörleridir.

Erzurum ili İşgücü Piyasası Araştırmasının uygulandığı Haziran-Temmuz döneminde 40 işyerinde 236 açık iş tespit edilmiştir. Erzurum ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 236 kişilik açık işin 106 kişilik kısmı, imalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. İlgili dönemde açık işlerin nispeten yüksek olduğu diğer bir sektörler ise toptan ve perakende ticaret sektörü ve inşaat sektörüdür.

Erzurum ilinde araştırma kapsamına giren 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerleri içinde açık iş bulanan işyeri oranı yüzde 9,3 seviyesindedir. Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı ise yüzde 27,6 olarak gerçekleşmiştir.

Açık işi olan işyerlerinin içinde; aradıkları elemanlar için talep edilen asgari eğitim düzeyine "Eğitim Düzeyi Önemli Değil" cevabı veren işyerlerinin oranı Erzurum ilinde yüzde 62,8 seviyesindedir.

Eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri incelendiğinde, İşverenlerin istedikleri elemanları bulmakta yaşadıkları zorlukların en fazla bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması nedeninden kaynaklandığı görülmektedir. Ülke genelinde son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekildiği belirtilen çoğu meslek için ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasının veya bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında yer alan işverenlere bir yıl sonrası için yöneltilen "İşyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 21,1'i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Erzurum ilinde istihdamın artacağını düşünen işverenlerin oranı yüzde 6,5 seviyesindedir. Diğer taraftan istihdamın azalacağını düşünen işyerlerinin oranı, ülke genelinde yüzde 2 iken Erzurum ilinde yüzde 0,2 olarak gerçekleşmiştir.

Pandemi, Ukrayna-Rusya savaşı başta olmak üzere bölgemizde yaşanan savaşlar, Enerji ve gıda fiyatlarında yaşanan artışlar, ekonomilerde yaşanan arz talep dengesizliği ve enflasyonist baskılarla birlikte olağanüstü bir süreçten geçtiğimiz bu dönemde sosyo-ekonomik kırılganlığın dünya genelinde arttığı gözlenmektedir. Pandemi döneminde yaşanan gelişmeler, yeşil dönüşüm, dijitalleşme ve son

yıllarda hızla gelişen teknoloji, üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler oldukça hızlı değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi, etkin bir işgücü piyasasının oluşması için önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitim ön plana çıkmaktadır.

Günümüzde istihdamın önemli bir aracı olarak görülen esnek çalışmanın yaygınlaşması, güvenceli esneklik kavramının daha fazla gündemde yer almasını sağlamaktadır. Aktif ve pasif işgücü piyasası politikalarıyla, güvence-esneklik dengesi de gözetilmelidir. Yaşam maliyetlerinin sürekli olarak yükseldiği bir dünyada, istihdamın ve gelirin sürdürülebilirliği için esnek çalışma modellerinin de güvenceli hale getirilmesine yönelik dönüşüm zaruridir.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla işgücü piyasası analiz raporu hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA

Sosyal Güvenlik Kurumu. (2023, 02 02). *Aylık Sigortalı İstatistikleri (Ekim 2023).* SGK Web Sitesi: https://www.sgk.gov.tr/Istatistik/Aylik/42919466-593f-4600-937d-1f95c9e252e6/ adresinden alındı

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (2023, 02 02). *İktisadi Yönelim Anketi ve Reel Kesim Güven Endeksi (Ocak 2024).* TCMB: https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/cb9c6ed8-d70b-4199-a7d8-0fd8067f4579/%C4%B0YA-Rapor.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-cb9c6ed8-d70b-4199-a7d8-0fd8067f4579-oQ.qOaG adresinden alındı

Türkiye İstatistik Kurumu. (2023, 02 02). *2022 Yılı İşgücü İstatistikleri.* TÜİK: https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2022-49390 adresinden alındı

Türkiye İş Kurumu. (2012-2023). İl Düzeyinde İstatistikler. *İdari Kayıtlar*. Türkiye: İŞKUR.

Türkiye İş Kurumu. (2023, Haziran-Temmuz). 2022 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması Verileri. Türkiye: İŞKUR.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO). (2023, 02 02). *Dünyada İstihdam ve Sosyal Görünüm Eğilimler 2023.* ILO: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_871016.pdf adresinden alındı

EK: 2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

İŞKUR

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan İşgücü Piyasası Araştırması (İPA) ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörel bazda ihtiyaçların belirlenmesine yönelik bilgi toplanması ve işgücünün yetiştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bilgi Verme ve Gizlilik

1. Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak maksadıyla toplanmakta olup gizliliği, 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile teminat altına alınmıştır. İlgili Kanun uyarınca şahsınıza ait bu bilgiler idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistiki maksadı dışında kullanılamaz.

2. Türkiye İş Kurumu Kanunu gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içerisinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine 17.901 TL (onyedibindokuzyüzbirlira) İdari Para Cezası verilir.

3. İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka maksatla kullanılamaz. Bu maddeye aykırı davrananlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136'ncı maddesi hükümleri uygulanır.

İşyeri Bilgi Formunun işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe yetkilileri tarafından doldurulması gerekmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Ornek No :.....

İşyerinin Yasal Unvanı :.....

1

IŞKUR

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

Lütfen işletmenin güncel e-posta adresini yazınız. (Zorunlu)

.....

Soru formunu cevaplayanın unvanı:

a) İşyeri sahibi/ortakları
b) Genel müdür/CEO/işletme sorumlusu
c) İnsan kaynakları müdürü/sorumlusu
d) Muhasebe müdürü/sorumlusu
e) Diğer

İşyeri ile İlgili Bilgiler:

İşyeri ile İlgili Bilgiler	Evet	Hayır
a) İşyerinizde ihracat yapılıyor mu?		
b) İşyerinizde Ar-Ge* çalışması yapılıyor mu?		
c) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapılıyor mu?		
d) İşyerinizde kısmi *(part-time)* çalışma yapılıyor mu?		
e) İşyerinizde uzaktan çalışma yapılıyor mu?		
f) İşyerinizde E-Ticaret *(internet üzerinden)* yoluyla mal veya hizmet satışı yapılıyor mu?		
g) Engelli personel istihdam ediyor musunuz?		

1) Gelecek bir yıl içinde ilinizde planlanan bir yatırımınız var mıdır? *(Cevabınız evet ise soru 2'ye geçiniz. Hayır ise, soru 3'e geçiniz.)*

Evet ( ) Hayır ( )

* AR-GE; Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

2

IŞKUR

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2) Yatırımın türünü belirtiniz.

İlave Yatırım ( ) Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs. alımı veya kiralanması
Teknolojik Yatırım ( ) Mevcut makine, teçhizatın, bilgi sisteminin teknolojik olarak yenilenmesi
Stratejik Yatırım ( ) İşyerinin verimliliğini ve kârlılığını artırmak için yürütülecek her türlü AR-GE, eğitim ve pazarlama faaliyetleri

Diğer ( )

3) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?

Evet ( ) 4. soruya geçiniz. Hayır ( ) 5. soruya geçiniz.

4) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandınız? *(Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)*

Eleman Temini ( )
İşbaşı Eğitim Programları ( )
Nakdi Ücret Desteği ( )
Mesleki Eğitim Kursu ( )
Kısa Çalışma Ödeneği ( )
Danışmanlık ve Yönlendirme ( )
Teşvikler ( )

5) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. *(Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)*

İŞKUR hizmetleri hakkında yeterli bilgi sahibi değilim. ( )
İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum. ( )
İŞKUR İnternet sitesi kullanışlı değil. ( )
İŞKUR'da aradığım nitelikte eleman bulamadım. ( )
İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor. ( )
İŞKUR hizmetlerinden memnun kalmadım. ( )
Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması. ( )
Diğer ( )

6) İşyerinizde toplam kaç çalışanınız bulunmaktadır?

Erkek Çalışan Sayısı	Kadın Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

3

IŞKUR

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

BÖLÜM I-AÇIK İŞLER

7) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz?

Evet ( ) 7.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 8. soruya geçiniz.

7.1) Eleman aranılan meslekler

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi 1. Lise altı 2. Çıraklık 3. Genel lise 4. Meslek L. 5. Meslek yüksekokulu 6. Lisans 7. Lisansüstü 8. Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.	Açık işinizdeki yaş kriterinizi belirtiniz. 1. 15-24 2. 25-34 3. 35-44 4. 45 ve üstü 5. Yaş önemli değil	Açık işiniz için cinsiyet tercihinizi belirtiniz 1. Kadın 2. Erkek 3. Cinsiyet önemli değil	Açık İşinizde engelli personel Çalıştırmak İster misiniz? 1. Evet 2. Hayır 3. Fark etmez	Talep Edilen Bilgi ve Beceriler * a) Bilgisayar kullanımı b) Analitik Düşünebilme c) İletişim ve ifade yeteneği d) İkna kabiliyeti ve pazarlama gücü e) Sorun çözme ve inisiyatif alabilme f) Takım çalışması g) Yabancı dil h) Yeterli mesleki / teknik bilgi i) İş tecrübesi j) Fiziki ve bedensel yeterlilik k) Programlama dili bilgisi			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz? ** a) Akraba - Eş Dost b) Gazete - İlan, vb. c) İnternet - Sosyal Medya (işyerinin internet duyurusu) d) İŞKUR e) Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla f) Özel İstihdam Büroları (iş bulma siteleri)		
						1.	2.	3.	1.	2.	3.

*Önem derecesi **EN FAZLA** 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1. En önemli olacak şekilde sıralanmalıdır.)
Kullandığınız arama kanallarından **EN AZ 1, **EN FAZLA** 3 tanesini işaretleyiniz.

4

IŞKUR

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

BÖLÜM II – 1 YIL SONRA (14 TEMMUZ 2024 TARİHİ İTİBARİYLE) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

8) 1 yıl sonra (14 Temmuz 2024 tarihi itibariyle) işyerinizde net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐ →	8.1'e geçiniz.
	Hayır ☐ →	9. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐ →	9. soruya geçiniz.

8.1) 1 yıl sonra (14 Temmuz 2024 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal artış

9) 1 yıl sonra (14 Temmuz 2024 tarihi itibariyle) işyerinizde net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet →	9.1'e geçiniz.
	Hayır →	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok →	10. soruya geçiniz.

9.1) 1 yıl sonra (14 Temmuz 2024 tarihi itibariyle) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?

Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler	Net sayısal azalış

5

IŞKUR

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

BÖLÜM III - ELEMAN TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

10) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslek var mı?

Evet ( ) 10.1. soruya geçiniz. Hayır ( ) 11. soruya geçiniz.

10.1) Son 1 yıl içerisinde işyerinizde eleman temininde güçlük çektiğiniz meslekleri, bu mesleklerde temininde güçlük çektiğiniz kişi sayısı ile nedenlerini belirtiniz.

Eleman Temininde Güçlük Çekilen Meslekler	Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı	Temininde Güçlük Çekilme Nedeni* a) Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması b) Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi c) Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması d) İşin belirli süreli/mevsimlik/geçici olması e) Talep edilen ücretin yüksek olması f) Tehlikeli ve/veya çok tehlikeli meslek olması g) Vardiyalı çalışma olması h) Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması i) İş arayanların uzaktan çalışmayı tercih etmesi								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9

*Birden Fazla Seçenek İşaretlenebilir.

6

IŞKUR

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

BÖLÜM IV – GELECEĞİN MESLEKLERİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM

11) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz meslekler *(Geleceğin Meslekleri)* nelerdir? (sıklıkla talep ettiğiniz değil, sektörünüzde ileride öne çıkacak mesleği yazınız) *(İsteğe bağlı)*

(.....)

12) İşyerinizi dijital dönüşüm **(bir işletmenin iş akışlarına dijital teknolojinin entegre edilmesi süreci)** kapsamında nasıl değerlendirirsiniz?

İşyerimde internet, bilgisayar dâhil herhangi bir teknoloji kullanmıyorum. ( )

İşyerimde temel teknoloji araçlarından (internet, bilgisayar) faydalanıyorum. ( )

İşyerimde çoğu iş ve işlemler dijital (elektronik) ortamda gerçekleştirilmektedir. ( )

İşyerimde iş ve işlemlerimde bulut bilişim, büyük veri, yapay zekâ, artırılmış gerçeklik, nesnelerin interneti ve 3D (üç boyutlu) yazıcılar gibi araçlarından en az birini kullanıyorum. ( )

13) Son bir yıl içerisinde işyerinizde dijital dönüşüm kapsamında gerçekleştirdiğiniz ilerleme düzeyini belirtiniz.

İlerleme kaydedilmedi. ( ) (14. soruya geçiniz)

Kısmen ilerleme kaydedildi. ( ) (15. soruya geçiniz)

İlerleme kaydedildi. ( ) (15. soruya geçiniz)

14) İlerleme kaydedememe sebebiniz nedir?

(.....)

15) İlerleme kapsamında gerçekleştirilen faaliyetleriniz nelerdir?

(.....)

16) Dijital dönüşümün işyeriniz için önemli olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet ( ) (17. soruya geçiniz)

Hayır ( ) **Anketimiz tamamlanmıştır. Teşekkür ederiz.**

7

17) İşyerinizde dijital dönüşümün en çok hangi alana katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz? *(Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)*

Ürün Kalitesi ( ) *(İhtiyaçları ve beklentileri karşılayabilme.)*
Üretim Verimliliği ( ) *(Üretim sürecinde kullanılan kaynaklardan etkin yararlanabilme.)*
Üretim Esnekliği ( ) *(Değişen üretim tekniklerine ve yeni ürünlere uyum sağlayabilme.)*
İnovasyon/Yenilik ve Ürün Geliştirme ( ) *(Yeni fikirler ile gelişme sağlayabilme.)*
Nitelikli İstihdama Erişim ( )
Müşteri Hizmetleri/Satış Sonrası Hizmetler ( )
Rekabet Gücünün Korunması/Artırılması ( )
Satış ve Pazarlama ( )
Muhasebe ve İnsan Kaynakları ( )
İş Sağlığı ve Güvenliği ( )
Lojistik/Taşımacılık ( )
Denetim/İzleme ( )

18) İşyerinizde dijital dönüşüm kapsamında önemli gördüğünüz beceriler nelerdir? Önem derecesine göre en az 1 tanesini 1. en önemli olacak şekilde sıralayınız.

İnovasyon/Yenilik ( ) *(Yeni fikirler ile gelişme sağlayabilme.)*
Analitik Düşünme/Akıl Yürütme ( )
Teknolojiyi Kullanma Becerisi ( )
Koordinasyon ve Zaman Yönetimi ( )
Dijital Okuryazarlık ( )
Programlama ve Planlama ( )
İçerik, Ürün ve Hizmet Geliştirme ( )
Veri Analizi ( )

19) İşyerinizde varsa dijital dönüşüm alanında çalışanların mesleklerini belirtiniz. *(İsteğe bağlı) TMS eklenecek, yoksa açık uçlu yazılacak.*
Diğer (.....)

20) İşyerinizde dijital dönüşüm alanında eleman ihtiyacınız varsa mesleklerini belirtiniz. *(İsteğe bağlı) TMS eklenecek, yoksa açık uçlu yazılacak.*
Diğer (.....)

8

IŞKUR

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

21) İşyerinizde dijital dönüşüm kapsamında aşağıda yer alan hangi alanların geliştirilmesine daha çok ihtiyaç duyulmaktadır? *(Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)*

Yapay Zekâ ( ) *(Bilgisayar ile ilişkili bir sistemin insan davranışları sergileyebilmesi.)*
Büyük Veri ( ) *(Çeşitli kaynaklardan elde edilen verilerin işlenebilir duruma getirilebilmesi.)*
Nesnelerin İnterneti ( ) *(Nesnelerin birbiriyle ya da daha büyük sistemlerle bağlantılı olması.)*
Bulut Bilişim ( ) *(Diğer kullanıcılarla dijital verileri paylaşma imkânı sağlayan bilişim hizmeti.)*
Siber Güvenlik ( ) *(Dijital kaynakları kötüye kullanımdan koruyabilme.)*
Sanal Gerçeklik ( )
Uygulama Geliştirme ( )
Dijital Okuryazarlık ( )
Sistem/Ağ ( )
Veri Analizi ( )
İş Analizi ( )
Diğer (.....)
Herhangi bir alanın geliştirilmesine ihtiyaç duyulmamaktadır. ( )

22) Dijital dönüşüm sonucunda mevcut istihdamınız nasıl etkilendi?
Arttı ( )
Değişmedi ( )
Azaldı ( )

23) Dijital dönüşüm ile birlikte sektörünüzde istihdamın **azalacağını** düşündüğünüz meslekleri belirtiniz.

(.....) TMS Eklenecek.

2023 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.

9